

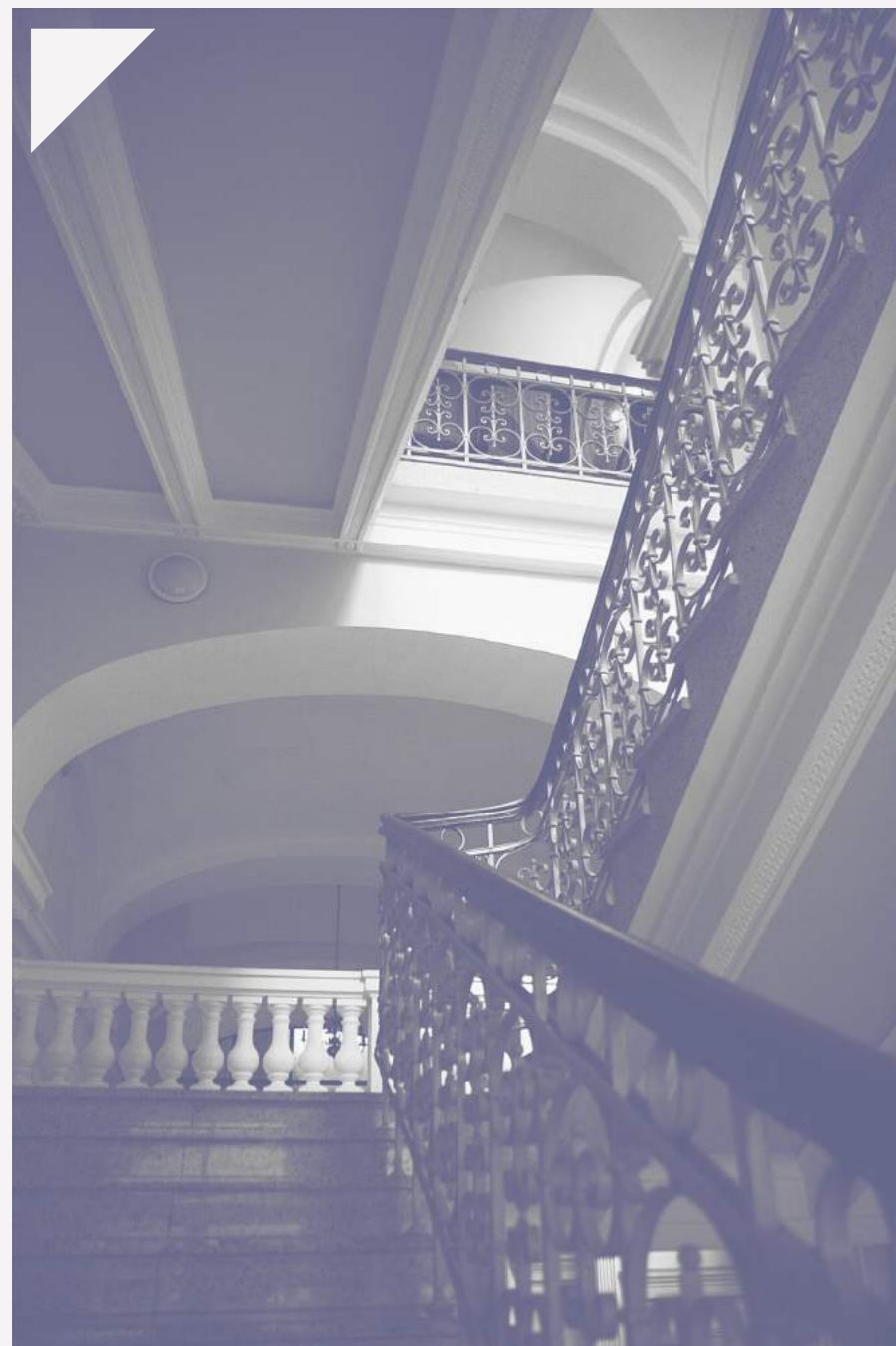

**LIETUVOS
TEISMAI**

Lietuvos apeliacinis teismas

2018 METŲ VEIKLOS METINIS PRANEŠIMAS

2019

- 3** Įžanginis žodis
- 5** Trumpa metų įvykių apžvalga
- 15** Teismo procesinio sprendimo kokybė – teisingumo garantas
- 21** Apie teismą ir teisėjus
- 24** Teisėjai ir kitas teismo personalas
- 26** Lietuvos apeliacinio teismo veikla: faktai ir skaičiai
- 36** Teisinio švietimo ir kitos iniciatyvos

„Teisės kova su faktu tęsiasi nuo visuomenės atsiradimo laikų. Užbaigti dvikovą, sulydyti tyrą idėją su žmogaus gyvenimo realybe, priversti teisę taikingai įsiskverbti į fakto sritį ir faktą į teisės sritį – štai išminčių darbas.“

Viktoras Hugo

2018-aisiais minėjome ir Lietuvos valstybės atkūrimo, ir teismų įsteigimo šimtmetį. Turėdami galimybę gyventi ir dirbti nepriklausomoje Lietuvoje, kasdien turime stengtis dėl iškovotos laisvės, kad galėtume didžiuotis nepriklausoma teismų sistema, laiduojančia kokybišką teisingumo vykdymą.

Teisingumo vykdymas – sudėtingas procesas, sunkiai išmatuojamas įprastiniais kokybės vertinimo kriterijais. Nuo ko priklauso teisingumo vykdymo kokybė? Pirmiausia nuo pačių teisėjų, jiems padedančio teismo personalo profesionalumo, jų noro ir pastangų siekiant geriausių rezultatų. Lietuvos apeliaciniame teisme apeliacine tvarka peržiūrimi sudėtingiausiose teisės ir fakto požiūriu bylose priimti teismų procesiniai sprendimai. Tokia kontrolė pavesta aukščiausius profesinės kompetencijos standartus atitinkantiems teisėjams. Tai teisėjai – savo kompetenciją įrodę ankstesnėje veikloje, perėję sudėtingą at-

rankos procedūrą, gebantys prisiimti atsakomybę už priimamus sprendimus, suvokiantys savo priimamų sprendimų įtaką tiek konkrečioms asmenims, tiek visai teisės sistemai. Bylos apeliacine tvarka paprastai sprendžiamos kolegialiai, todėl ypatingą prasmę tokioje veikloje įgyja teisinės diskusijos, galimybė teisėjams įgyti vertingos patirties ir ja dalytis. Neatsitiktinai šiame metiniame pranešime pateikiamos ne tik baigusią savo profesinę karjerą Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų mintys, skiriamos kolegoms, žmonėms, siekiantiems teisinės gynybos, bet ir teismo teisėjų gretas papildžiusių kolegų lūkesčiai bei įžvalgos apie apeliacinės instancijos teismo teisėjo veiklos ypatumus. Džiaugiamės ir kitų teismo darbuotojų pasiekimais, jų noru nuolat tobulėti.

Kasmet Lietuvos apeliacinį teismą pasiekiančių skundų dėl pirmosios instancijos teismų priimtų procesinių sprendimų skaičius rodo asmenų siekį patikrinti tokių sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą instancine tvarka. Ar tai tik nepasitikėjimas pirmosios instancijos teismo priimtais sprendimais? Tikėtina, jog ne. Taip formuojama ir teismų praktika, teismams susidūrus su naujomis teisės taikymo ir aiškinimo problemomis, užtikrinamas tokios praktikos nuoseklumas

bei stabilumas. Pastaruoju metu Lietuvoje stebima ir ginčų, pasiekiančių teismus, mažėjimo tendencija. Ši tendencija natūraliai paveikia ir instancinę sistemą: praėjusiais metais Lietuvos apeliaciniame teisme gavome šiek tiek mažiau bylų, kuriose siekiama priimtų sprendimų peržiūros, todėl galime daugiau dėmesio sutelkti į kokybę bei proceso operatyvumą. Džiugu pažymėti ir tai, kad jau kelerius metus išnagrinėjame daugiau bylų, nei jų gauname. Apie tai metiniame pranešime kalbame skaičių ir faktų kalba.

Suprasdami teismų instancinės sistemos paskirtį, vertindami apygardų teismuose priimtų sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą, keliame reikalavimus ir sau. Siekiame, jog mūsų priimti sprendimai būtų grindžiami neprieštariniais, suprantamais motyvais, aiškiai atskleidžiančiais, kodėl ir kaip teismas įvertino byloje susiklosčiusią faktinę situaciją, dėl ko buvo panaikintas pirmosios instancijos teismo sprendimas arba kokias klaidas reikėtų pašalinti bylą nagrinėjant pakartotinai. Teismo sprendimas – svarbiausias įvykdyto teisingumo atspindys. Būtent tokio teismo sprendimo priėmimo kiekvienoje byloje siekia teisėjas, tuo suinteresuoti ir visi proceso dalyviai. Tai nepasiekama vien teisėjo pastangomis, tam būtinas mūsų visų, vienaip ar kitaip dalyvaujančių teisingumo įgyvendinimo procese, bendradarbiavimas. Todėl metiniame pranešime, analizuojant kokybiško teismo sprendimo prielaidas, vertiname teismo pastangas siekiant tokio rezultato baudžiamosiose ir civilinėse bylose.

Mūsų kasdienybė – darbas teismo salėje – mums, teisėjams, gerai pažįstamas ir suprantamas. Tačiau ar tai artima ir taip pat aišku visiems kitiems? Visada turime būti tarp žmonių, gerai pažinoti mus visus supančią socialinę aplinką, suprasti aktualias problemas, kad būtume pasirengę jas spręsti. Kaip ir kasmet, prisidėjome prie įvairių iniciatyvų – koordinavome nemokamas teisinės konsultacijas teisme, atskleidėme savo veiklos užkulius mokslieviams ir studentams, pasirinkusiems teisininko profesiją, aiškinome, kokį ilgą kelią nueina byla iki teismo sprendimo priėmimo, ypatingiems žmonėms – akliesiems ir silpnaregiams, kartais gebantiems įžvelgti netgi daugiau nei regintieji. Toks bendravimas ir bendradarbiavimas leidžia suprasti, jog kiekvienas savaip galime ir turime prisidėti prie mūsų nepriklausomos valstybės gerovės puoselėjimo.

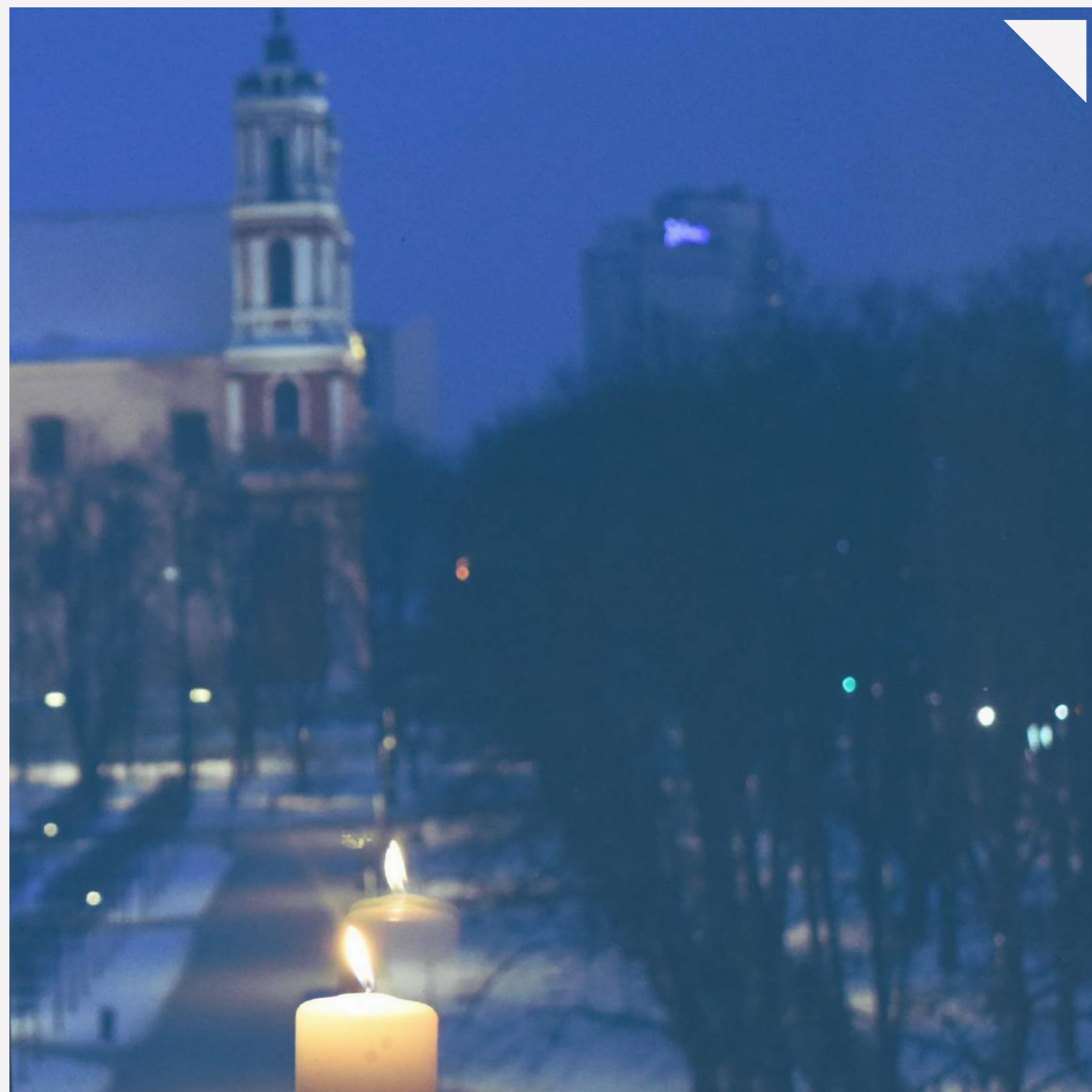
Algimantas Valantinas
Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▾ SAUSIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

SAUSIO

13

Teismas dalyvavo pilietinėje akcijoje „Atmintis gyva, nes liudija“. Pagerbdami Laisvės gynėjų atminimą, teismo languose įžiebėme žvakutes. Visą Lietuvą suvienijančią akciją globoja Lietuvos Respublikos Prezidentė.

SAUSIO

19

Lietuvos apeliaciniame teisme vyko pasitarimas su apygardų teismų pirmininkais, skyrių pirmininkais, kuriame aptarti atliktų apygardų teismų neprocesinės veiklos patikrinimų rezultatai, proceso operatyvumo klausimai, apžvelgtos baudžiamųjų ir civilinių bylų nagrinėjimo tendencijos.

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▼ VASARIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų susirinkimas. Teismo teisėjų susirinkimas – teisėjų savivaldos organas, patariantis teismo pirmininkui vidinio teismo administravimo klausimais.

VASARIO

5

Teisme lankėsi svečiai iš Vokietijos ir Olandijos. Jų apsilankymo tikslas – įvertinti Lietuvos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos pranašumus ir trūkumus, antrinės teisinės pagalbos baudžiamosiose bylose kokybės užtikrinimo ir vertinimo galimybes.

VASARIO

14

Minėjome Lietuvos Nepriklausomybės šimtmetį. Artėjant šiai ypatingai šventei, socialiniame tinkle pradėjo plisti nauja visuomeninė akcija, kurios metu žmonės kvietė savo artimuosius, kolegas ir kitus asmenis iškelti Lietuvos Trispalvę. Prie šios prasmingos iniciatyvos prisidėjo ir teismų atstovai.

VASARIO

16

Pasveikinome Estijos teisėjus su Estijos Nepriklausomybės šimtmečiu.

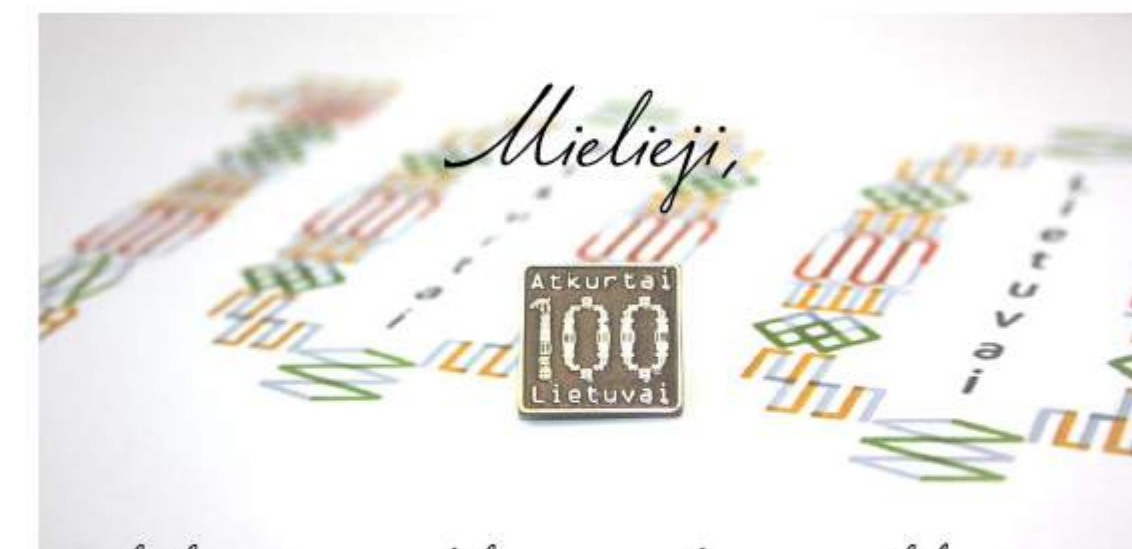
VASARIO

18

Baigėsi Lietuvos apeliacinio teismo teisėjos Elenos Vainienės įgaliojimai.

VASARIO

23

*Mielieji,
mokėjome ne tik gyventi nepriklausomoje
Lietuvoje, jai dirbti ir ja džiaugtis, bet ir
prasmingai švęsti. Linkiu tikros šventės
visų mūsų širdyse.*

*Su meile Lietuvai ir Jums visiems
Algimantas Valantinas
Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas
2018-02-15*

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▼ KOVAS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

KOVO

11

Minėjome Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 28-ąsias metines.

KOVO

26

Lietuvos Respublikos Prezidentė priėmė naujai paskirto Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo Justo Namavičiaus priesaiką. Tą pačią dieną Lietuvos Respublikos Prezidentės dekretu Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėja paskirta buvusi Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo padėjėja Vilija Badaraitė.

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▾ BALANDIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

BALANDŽIO

6

Panevėžyje vyko Lietuvos Respublikos teisėjų asociacijos narių visuotinis susirinkimas. Asociacijos nariais tuo metu buvo 19 Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų.

BALANDŽIO

20

Lietuvos apeliaciniame teisme pradėjo dirbti teisėja Ernesta Montvidienė, iki to laiko dirbusi Šiaulių apygardos teismo teisėja.

BALANDŽIO

28
29

Atviros architektūros savaitgalio „Open House Vilnius“ metu istorijas pasakojo Vilniaus pastatai, kurie įprastai yra visiškai arba iš dalies neprieinami visuomenei. Vienas iš tokių yra ir pastatas, kuriame įsikūrę Lietuvos apeliacinis teismas ir Vilniaus apygardos teismas. Teisme apsilankė 260 vilniečių ir miesto svečių, norinčių susipažinti su XIX amžiaus pabaigoje teismo reikmėms pastatytu pastatu ir jo istorija, žvilgtelti į buvusį Lietuvos konstitucinės teisės profesoriaus Mykolo Romerio darbo kabinetą.

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▼ GEGUŽĖ

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Teisme lankėsi Latgalės apygardos teismo (Latvija) teisėjai ir teisėjų padėjėjai. Jie buvo supažindinti su teismo jurisdikcine ir nejurisdikcine veikla, jos ypatumais, be to, buvo aptarti abiejų valstybių teismų sistemų panašumai ir skirtumai.

GEGUŽĖS

2

Teisėjai Teisėjų mokymo centre išklausė baudžiamąsias ir civilines bylas nagrinėjančių Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų mokymo programą.

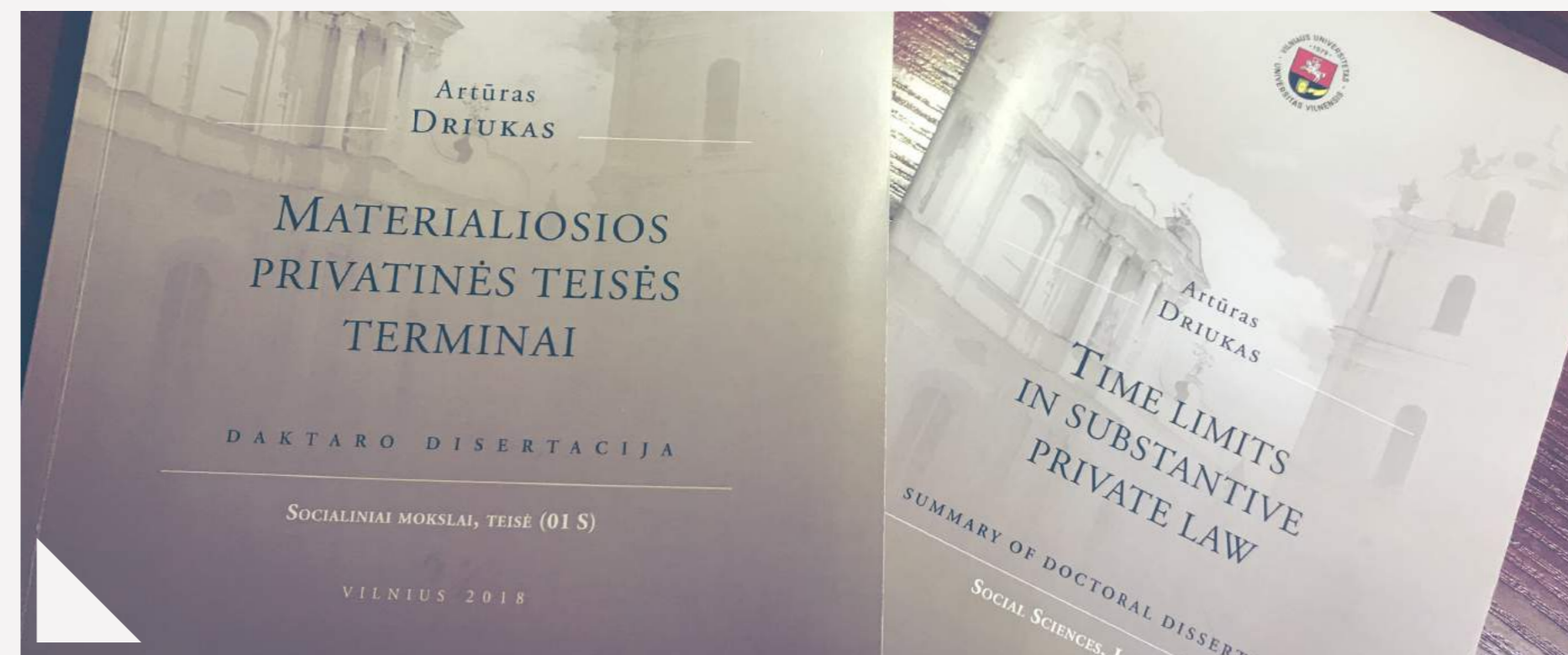
GEGUŽĖS

21
22

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjui Artūriui Driukui suteiktas socialinių mokslų (teisės krypties) daktaro laipsnis. Teisėjas apgynė disertaciją „Materialiosios privatinės teisės terminai“.

GEGUŽĖS

31

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▼ BIRŽELIS–RUGPJŪTIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

BIRŽELIO

1

Veiklą Lietuvos apeliaciniame teisme pradėjo teisėja Aldona Tilindienė, iki tol buvusi Vilniaus apygardos teismo teisėja.

BIRŽELIO

11
15

Penki Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai dalyvavo Europos teisėjų mokymo tinklo finansuojamoje grupinių mainų programoje Sučavos (Suceava) apeliaciniame teisme (Rumunija). Teisėjai susipažino su Rumunijos teismų sistema, procesiniais baudžiamųjų ir civilinių bylų nagrinėjimo ypatumais, teisėjų tarybos veikla, teisėjų skyrimo tvarka.

BIRŽELIO

15

Veiklą Lietuvos apeliaciniame teisme pradėjo teisėjas Marius Bajoras, iki tol dirbęs Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėju.

BIRŽELIO

15
16

Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas Aloyzas Kruopys dalyvavo Berlyno apeliacinio teismo 550-ųjų įkūrimo metinių paminėjimo renginiuose Berlyne (Vokietija). Su šiuo teismu Lietuvos apeliacinį teismą sieja ilgametis bendradarbiavimas.

BIRŽELIO

21
22

Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų delegacija lankėsi Rygos apygardos teisme, kur buvo supažindinti su Latvijos teismų sistema, apeliacinės instancijos teismo funkcijomis, baudžiamųjų ir civilinių bylų nagrinėjimo ypatumais. Teisėjų delegacija taip pat lankėsi Latvijos Respublikos Prezidento rūmuose, Latvijos Aukščiausiajame Teisme, Latvijos universitete.

LIEPOS

2

Teisme lankėsi Ukrainos ombudsmeno institucijos darbuotojai, kurie susipažino su teismo veikla ir domėjosi žmogaus teisių gynimo problematika teisiniuose procesuose.

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▾ RUGSĖJIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

RUGSĖJO

5
6

Civilinių bylų skyriaus pirmininkė, Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos pirmininkė Egidija Tamošiūnienė dalyvavo Trišaliame Lietuvos, Gruzijos ir Ukrainos teisininkų forume, kurio tikslas – stiprinti Lietuvos, Gruzijos ir Ukrainos teisminių institucijų bendradarbiavimo ryšius ir pasidalyti gerąja patirtimi.

RUGSĖJO

13
14

Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas Algimantas Valantinas ir Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė dalyvavo Tartu ir Talino apeliacinių teismų įkūrimo 100-mečio bei atkūrimo 25-mečio minėjimo renginiuose Tartu (Estija).

RUGSĖJO

25

Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas ir skyrių pirmininkai Kauno apygardos teisme su teismo vadovais ir šio teismo teisėjais aptarė atlikto teismo veiklos planinio kompleksinio patikrinimo rezultatus.

RUGSĖJO

28

Teisme su vizitu lankėsi teisėjų ir teisininkų delegacija iš Suomijos. Pažintinio vizito metu svečiams buvo pristatyta Lietuvos teismų sistema, Lietuvos apeliacinio teismo veiklos pobūdis ir specifika. Teisėjai iš Espo apylinkės teismo ir teisininkai iš kitų institucijų domėjosi mediacijos procesu ir informacinių technologijų panaudojimo galimybėmis teisminiuose procesuose Lietuvoje.

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▼ SPALIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

SPALIO

1

Teisme lankėsi prokurorai iš Italijos, Latvijos ir Rumunijos. Svečiai domėjosi teisėjų ir prokurorų karjeros Lietuvoje ypatumais, jų profesinės etikos klausimais.

SPALIO

5

Teisme lankėsi teisėjų iš Slovakijos, Austrijos, Vokietijos, Rumunijos, Ispanijos delegacija. Jiems buvo pristatyta teismo istorija, veiklos specifika, aptarti teisminių procesų Lietuvoje ir kitose ES valstybėse narėse panašumai ir skirtumai.

SPALIO

8

Teisėjo priesaiką davė ir Lietuvos Respublikos Prezidentės dekretu Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėju paskirtas buvęs Lietuvos apeliacinio teismo pirmininko patarėjas Linas Virkutis.

SPALIO

18

Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas Algimantas Valantinas dalyvavo Lietuvos teismo ekspertizės centro organizuotoje diskusijoje, kurioje aptarti naujausi teismo įvykių tyrimų būdai bei jų pritaikomumas praktikoje, tyrimų metu iškilančios problemos ir jų sprendimų būdai.

SPALIO

30

Lietuvos apeliaciniame teisme lankėsi ES Bendrojo Teismo teisėjas prof. dr. Virgilijus Valančius. Susitikimo metu aptarta intelektualinės nuosavybės bylų nagrinėjimo problematika ir kitos Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo praktikos aktualijos.

SPALIO

22

Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo teisėjas, buvęs Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas Vytas Milius pagerbtas aukščiausiuoju teismų sistemos apdovanojimu – 1-ojo laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus teismų sistemai“.

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▾ LAPKRITIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

LAPKRIČIO

11

Krokvos apeliacinio teismo bendruomenę pasveikinome su Lenkijos Nepriklausomybės diena.

LAPKRIČIO

14

Teisme vyko teisėjų, prokurorų ir advokatų diskusija „Kokybiško teismo sprendimo prielaidos“. Šią diskusiją Lietuvos apeliacinis teismas organizavo norėdamas atkreipti dėmesį į rengiamų procesinių dokumentų kokybę. Diskusijos metu aptartos ne tik teismo pastangos, bet ir prokurorų, advokatų indėlis, siekiant kokybiško teismo sprendimo priėmimo kiekvienoje byloje.

LAPKRIČIO

18

Pasveikinome Latvijos teisėjų bendruomenę su Latvijos Nepriklausomybės šimtmečiu.

LAPKRIČIO

30

Teisėjų tarybos posėdyje Teisėjų tarybos pirmininku dvejims metams išrinktas Lietuvos apeliacinio teismo pirmininkas Algimantas Valantinas.

TRUMPA METŲ ĮVYKIŲ APŽVALGA ▼ GRUODIS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

GRUODŽIO

13

Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje vyko finalinis projekto „Diena su teisėju 2018“ renginys. Renginio metu buvo apdovanoti geriausi ir kūrybiškiausi projekto dalyvių vaizdo klipai tema: „Lietuvos teismams 100“, tarp kurių ir Lietuvos apeliaciniame teisme apsilankiusių studentų darbai: „Už teisėjų muzikinio skonio atskleidimą“ – Vilniaus universiteto teisės studentės Laura Putnaitė ir Vita Dvarionaitė; „Už istoriją prieš 100 metų ir montažo profesionalumą“ – Vilniaus universiteto teisės studentės Goda Radzevičiūtė ir Agnė Narmontaitė.

GRUODŽIO

13

Lietuvos teismų šimtmečio proga atidaryta fotografijų paroda „Teisingumo namai“. Parodoje eksponuojamose fotografijose užfiksuoti ir Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai bei darbuotojai.

GRUODI

Baigėsi Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų Violetos Ražinskaitės, Nijolės Piškinaitės ir Alvydo Poškaus įgaliojimai.

GRUODŽIO

15

Šventėme nepriklausomos Lietuvos Respublikos teismų įsteigimo šimtmetį.

100

LIETUVOS
TEISMAMS

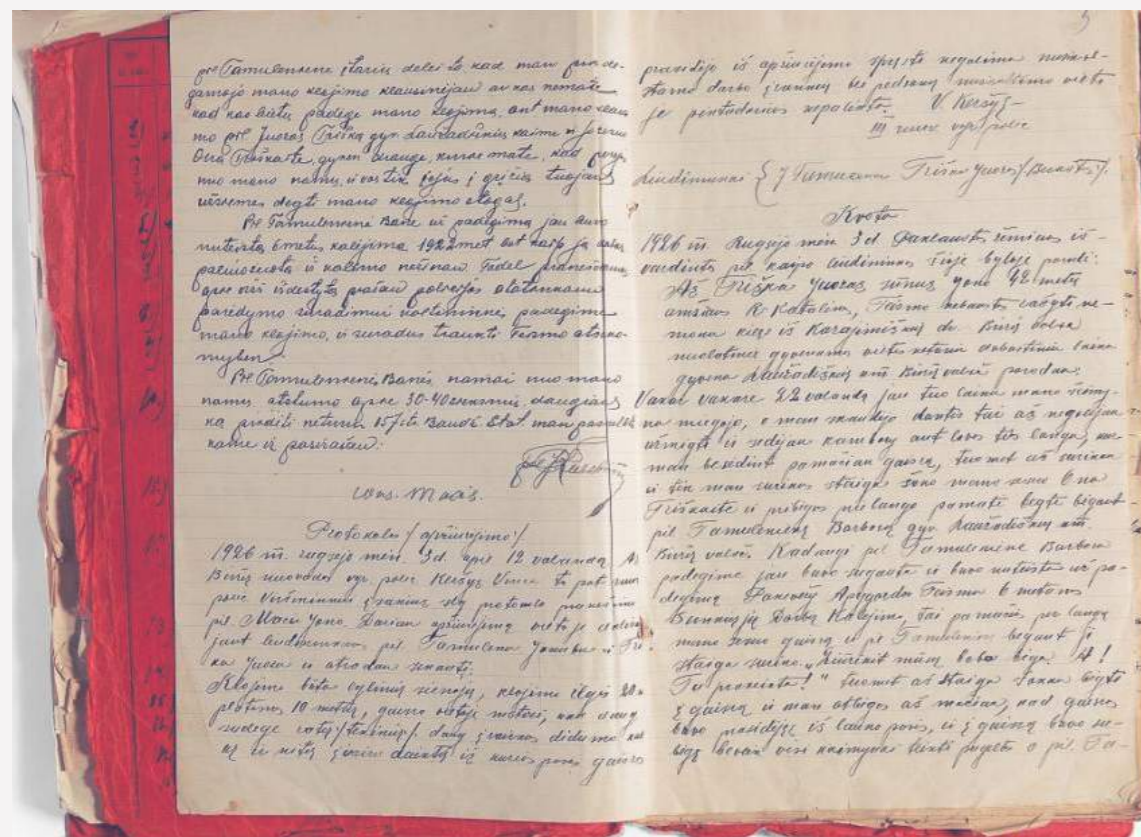

TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO KOKYBĖ – TEISINGUMO GARANTAS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

1926 m. protokolas (apžiūrėjimo); kvotos protokolas. Nacionalinės teismų administracijos archyvas. Nuotraukos publikuojamos istorinėje teismų ekspozicijoje.

Įvairių pokyčių ir iššūkių per pastarąjį šimtmetį patyrusi Lietuvos teismų sistema išlieka tvirta, nepriklausoma ir atsakinga už teisingumo vykdymo kokybę. Teismo sprendimas yra pagrindinis teisingumo kokybės elementas¹. Teismo sprendimas – valstybės vardu priimtas motyvuotas, individualaus pobūdžio, privalomasis teisės taikymo aktas, kuriuo aiškinant ir taikant teisės normas konkrečioms šalių santykiams iš esmės ir galutinai išsprendžiamas ginčas dėl teisės. Dar tarpukario

Lietuvoje buvo akcentuojama ne tik sprendimo, kaip baigiamojo teisės akto, svarba, bet ir jo turinys, nurodant, kad „sprendimas turi būti rimto turinio ir stiliaus, aiškus, nuoseklus ir paremtas įstatymais“². Kokybiškas teismo procesinis sprendimas yra ne tik teisingumo garantas, bet ir stiprios teismų sistemos požymis.

Atrodytų, jog nuo 1918 metų teismų sistemoje nueitas ilgas kelias, keitėsi teismo rengiamų baigiamųjų aktų turinys ir forma, nuo kaligrafiška rašysena užrašyto teismo sprendimo artejame prie svarstymų, ar procesinis sprendimas galėtų būti parengtas naudojantis dirbtiniu intelektu.

Teisiniame diskurse pripažįstama, kad dirbtinio intelekto įtaka teisingumo vykdymo procese yra neišvengiama, tačiau abejojama, jog ateityje dirbtinis intelektas pats savarankiškai spręs ginčus, priims sprendimus ir už-

ims teisėjo vietą. Sprendimų priėmimas apima daugybę procesų, o teisėjo darbas reikalauja labai įvairių įgūdžių – kalbos, logikos, kūrybinio problemų sprendimo, socialinių sąlygų įvertinimo ir pan. Dirbtinis intelektas gali būti naudojamas tik tam tikroms užduotims spręsti, pavyzdžiui: teismų praktikai ieškoti, šabloniniams dokumentams parengti, tačiau ne visam darbui, kuriam reikia itin daug įvairių gebėjimų, atlikti³.

Procesinio sprendimo priėmimas ir surašymas nėra vienalytis, jis apima daug etapų – susipažinimą su bylos medžiaga, jos įvertinimą, teismų praktikos paiešką, sprendimo, kaip turėtų būti išspręsta susiklosčiusi situacija, priėmimą, minčių ir argumentų išdėstymą raštu. Kai kurioms minėtoms užduotims atlikti gali būti pasiūlytos kompiuterinės technologijos ir dirbtinis intelektas. Naujausios technologijos padeda gerinti teismų sistemos darbo kokybę, spartinti procesą – nebereikia sprendimų rašyti ranka ar rinkti rašomąją mašinėlę, be to, naudojantis elektroninėmis paieškos sistemomis teismų praktika ir teisės aktai tapo lengvai pasiekiami. Prieš šimtmetį teismų praktikos prieinamumas buvo kur kas sudėtingesnis, tad šią problemą imta spręsti leidžiant teismų praktikos rinkinius, teisinius periodinius

³ Buocz, Th. J. *Artificial Intelligence in Court: Legitimacy Problems of AI Assistance in the Judiciary*. Prieiga per internetą: <<https://static1.squarespace.com/static/59db92336f4ca35190c650a5/t/5ad9da5f70a6adf9d3ee842c/1524226655876/Artificial+Intelligence+in+Court.pdf>>.

¹ Konsultacinės Europos Teisėjų Tarybos nuomonė Nr. 11(2008) *Dėl teismų sprendimų kokybės*.

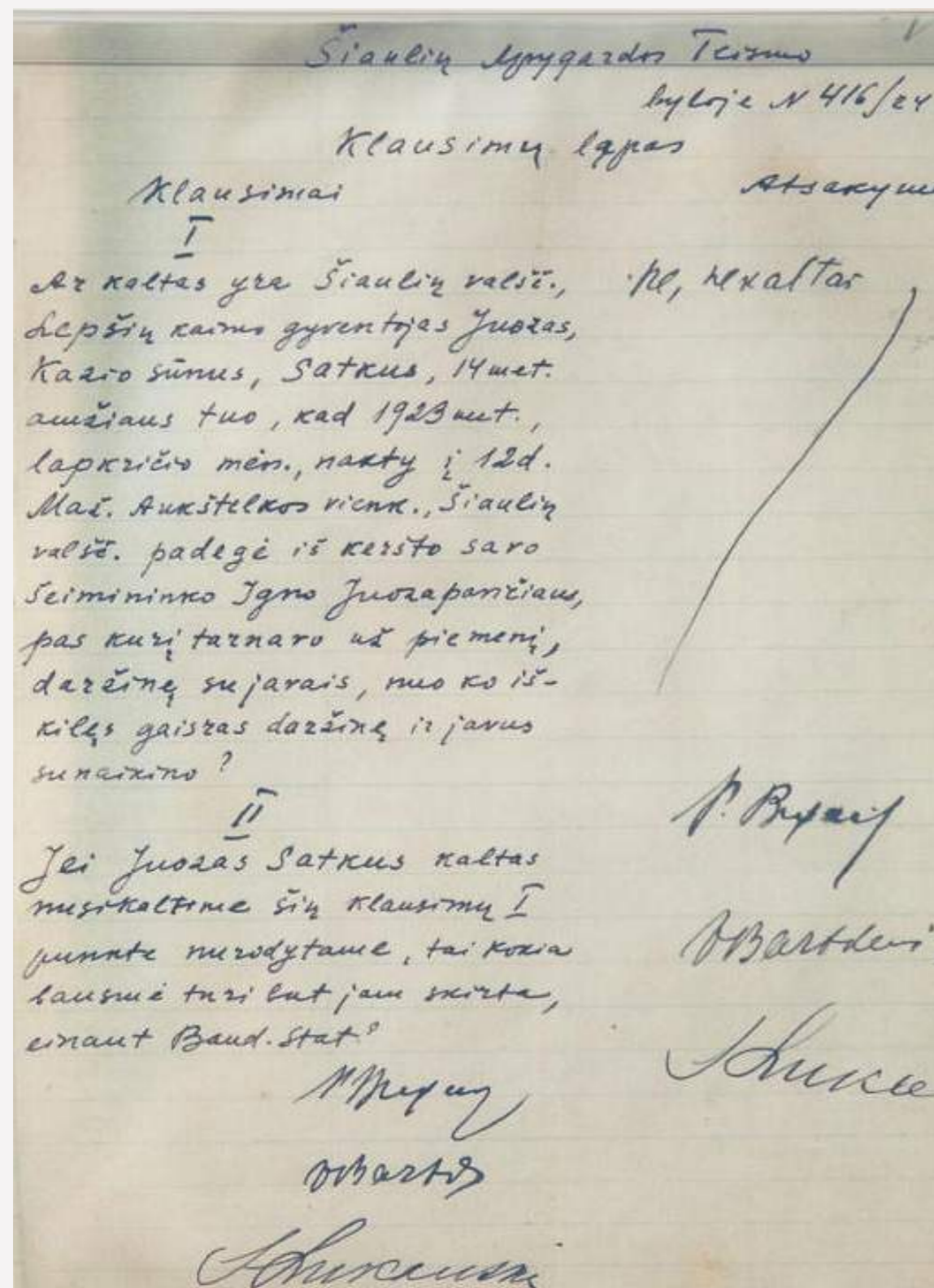
² Mičiulis, J. Teismų sprendimai. *Teisė*, 1938, Nr. 43, p. 279.

TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO KOKYBĖ – TEISINGUMO GARANTAS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

„Tarpukario Lietuvoje teisėjai, baigę nagrinėti bylą, turėdavo atsakyti į du pagrindinius klausimus: ar asmuo kaltas? Jei kaltas - kokią bausmę skirti? Štai kaip atrodydavo klausimų lapas.“ Nuotraukos publikuojamos istorinėje teismų ekspozicijoje.

leidinius. Vis dėlto apie dirbtinio intelekto įsigalėjimą teisingumo vykdymo procese galima kalbėti tik kaip apie pagalbą teismui, įgyvendinančiam nelengvą užduotį – spręsti žmonių konfliktus. Būtent pagalba, o ne žmogaus pakeitimas yra įmanomas šioje srityje. Teisėjai nei sureikšmina savo vaidmenį teisingumo vykdymo srityje, nei ginasi nuo tokios pagalbos (o gal ir pakeitimo) galimybės. Abejonės, kad dirbtinis intelektas gali pakeisti teisėją, paremtos patirtimi, jog visi konfliktai kyla tarp žmonių, žmonės ir turi juos spręsti. Ar galės dirbtinis intelektas įvertinti dvasinius žmogaus išgyvenimus, nutarti, kas geriausiai atitinka vaiko interesus, atsakyti į klausimus, ar įtariamasis kaltas dėl nusikaltimo ir kodėl jis nusikalto? Žinoma, remiantis precedentu, galima suformuluoti teismo sprendimą, tačiau ar tai individualus teisės taikymo ir aiškinimo aktas? Ne, tai daugiau spėjimas, o spėjimu teismo sprendimas negali remtis.

Kol kas teismų kasdienybė – vis naujos bylos, kuriose teisėjai, padedami teismo personalo, analizuoja ginčo situacijos faktines aplinkybes, rengia procesinius dokumentus. Ir visiškai nesvarbu, kokia forma – elektronine ar popierine – byla pasiekia teismą, joje keliami klausimai (reikalavimai) pereis tą pačią teisėtumo ir pagrįstumo patikrą. Teisė į teisminę gynybą būtų tik iliuzija, jei asmuo, siekiantis tokios gynybos, nesulauktų realaus

rezultato – teismo sprendimo, kuriuo apginamos jo pažeistos teisės ar įstatymo saugomi interesai, pavyzdžiui, teismui priteisus atlyginti žalą civilinėje byloje ar baudžiamojoje byloje asmenį pripažinus kaltu dėl nukentėjusiajam padaryto sveikatos sutrikdymo.

Net ir įvertinus kelerių pastarųjų metų bylinėjimosi tendencijas, akivaizdu, jog teisiniai santykiai sudėtingėja, teismus pasiekia teisiniai konfliktai, kurie tampa naujiena tiek besikreipiantiems į teismą asmenims pagalbą teikiantiems advokatams, tiek tokį konfliktą sprendžiantiems teisėjams. Turbūt netolima ateitis, kai reikės spręsti bitkoinų vagystės ar išieškojimo iš jų klausimus. Tačiau nė vienas ginčas teisme nelieka neišspręstas – jis vainikuojamas teismo sprendimu. Teismo sprendimams taip pat taikomas kokybės matas, nors tai, palyginti su kitais reiškiais, įvertinama sudėtingiau.

Lietuvos apeliacinis teismas, vertindamas kokybiško teismo sprendimo reikšmę bylos baigčiai ir teisingumui, jo svarbą proceso dalyviams, visuotinį siekį, kad procesiniai dokumentai būtų aukštos kokybės, kryptingai ėmėsi veikti šioje srityje. 2018 metais ne tik surengėme diskusiją apie kokybiško teismo sprendimo prielaidas, bet ir vertinome savo rengiamų procesinių dokumentų kokybę, jų atitiktį Rekomenduojamų teismų proce-

sinių sprendimų kokybės standartų, patvirtintų Teisėjų tarybos 2016 m. gegužės 27 d. nutarimu Nr. 13P-65-(7.1.2), reikalavimams. Procesiniuose įstatymuose įtvirtinti formalieji procesinių dokumentų (nuosprendžių, sprendimų, nutarčių) turinio ir formos reikalavimai (pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 304–307 straipsniai, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 331 straipsnis), tačiau proceso įstatymuose nereglamentuojama, kaip konkrečiai šie reikalavimai turi būti įvykdyti. Tai palikta individualiam teisėjui. Kiekvieno asmens rašymo stilius, suvokimas, mokėjimas argumentuoti yra skirtingi, jie priklauso ir nuo asmens profesinės patirties bei turimų įgūdžių. Vienas esminių teismo procesinio sprendimo kokybės rodiklių yra jo motyvavimas. Tai, kad teismo sprendimai turi būti motyvuoti, akcentuojama tiek tarptautiniuose, tiek nacionaliniuose teisės aktuose ir teismų praktikoje.

Neabejotina, kad teismo procesinio sprendimo motyvavimas yra konstitucinė vertybė. Dar 2006 metais Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) pripažino, kad nuostatos, pagal kurias teismo motyvai galėjo būti nenurodyti teismo baigiamajame procesiniame sprendime, prieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos 109 straipsniui. Konstitu-

cinis Teismas pažymėjo, kad „baigiamasis teismo aktas negali būti dviprasmiškas, jis turi būti aiškus, <...> o ne būti toks, kuris verstų šalis, kitus proceso dalyvius, kitus asmenis spėlioti, kodėl, dėl kokių tikrųjų motyvų buvo priimtas būtent toks, o ne kitoks teismo sprendimas“ (Konstitucinio Teismo 2006 m. rugsėjo 21 d. nutarimas „Dėl teismų sprendimų motyvų surašymo ir skelbimo, sprendimo už akių, taip pat dėl apeliacijos“).

Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – Konvencija) 6 straipsnyje įtvirtinta teisė į teisingą bylos nagrinėjimą reiškia ir reikalavimą valstybių narių teismams tinkamai motyvuoti priimamus sprendimus. Europos Žmogaus Teisių Teismas (toliau – EŽTT) savo praktikoje ne kartą yra nurodęs, kad nors nacionaliniai teismai turi pasirinkimo laisvę, konkrečiu atveju pasirinkdami argumentus ir priimdami įrodymus, pagrindžiančius šalių reikalavimus, tačiau visais atvejais jie privalo pagrįsti savo sprendimus (EŽTT 2003 m. liepos 1 d. sprendimas byloje *Suominen prieš Suomiją*, peticijos Nr. 37801/97, para. 36). Pagal EŽTT jurisprudenciją teismo argumentų privalomumas siejamas su teismo sprendimų teisėtumo ir pagrįstumo patikra instancine tvarka. Žemesnės instancijos teismai privalo nurodyti argumentus taip, kad šalys galėtų efektyviai pasinaudoti teise paduoti apeliacinį

skundą (EŽTT 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimas byloje *Hirvisaari v. Suomija*, peticijos Nr. 49684/99, para. 30). Vis dėlto EŽTT praktikoje pažymima, kad teismo sprendimo motyvavimo pareiga nereiškia reikalavimo išsamiai atsakyti į kiekvieną asmenų argumentą (EŽTT 2001 m. rugsėjo 27 d. sprendimas *Hirvisaari v. Suomija*, peticijos Nr. 49684/99, para. 30). Vienoje iš naujesnių bylų EŽTT atkreipė dėmesį ne tik į teismo pareigą motyvuoti sprendimą, bet ir į paties motyvavimo kokybę. EŽTT pabrėžė, kad vien tik teisės normos pacitavimas negali būti laikomas tinkamu motyvavimu. Taikydami teisės normas, nacionaliniai teismai privalo atidžiai nurodyti pakankamus argumentus, kodėl konkreči teisės norma taikoma, atsižvelgiant į konkrečios bylos aplinkybes (EŽTT 2018 m. spalio 23 d. sprendimas *Grbić v. Serbija*, peticijos Nr. 5409/12, para. 34). Dar tarpukario Lietuvoje buvo manoma, kad teismo motyvų nepateikimas užkerta kelią asmeniui tinkamai pasinaudoti apskundimo teise. Taigi, tuometėje teisės doktrinoje buvo akcentuojama asmens teisė žinoti teismo procesinio sprendimo motyvus. Pavyzdžiui, buvo siūloma keisti tuo metu galiojusio baudžiamojo proceso įstatymo normą, leidžiančią nagrinėjant didesnes ar painesnes bylas sprendimo motyvus surašyti per tris dienas po rezoliucijos paskelbimo, nes tokia tvarka kartais sutrukdydavo asmeniui paduoti skundą⁴. Tarpu-

⁴ Brazinskas, J. Baudžiamosios teisenos įstatymo pakeitimo reikalavimai. Teisė. 1937, Nr. 40, p. 412–414, 427.

TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO KOKYBĖ – TEISINGUMO GARANTAS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

kario Lietuvos teismų sistemoje didžiausia problema buvo nepakankamas ir neišsamus sprendimų motyvavimas („sprendimų nepilnumas“), t. y. aptariant ne visus asmenų reikalavimus, motyvuojant ne visas išvadas⁵.

leškant atsakymo į klausimą, kaip turi būti motyvuojami teismo sprendimai, pirmiausia reikia atsakyti – kam rašomas teismo procesinis sprendimas. Ar jis gali būti skirtas aukštesnės instancijos teismui? Ar galima kaip nors kitaip motyvuoti tuos teismo sprendimus, kurie negali būti skundžiami? Teismo procesinis sprendimas skirtas byloje dalyvaujantiems asmenims, kurie siekia apginti savo pažeistas teises ar kurių kaltės (nekaltumo) klausimas sprendžiamas byloje. Paprastai motyvai yra svarbesni tam asmeniui, kuriam sprendimas yra nepalankus, o laimėjusiajam bylą dažniau aktuali jos rezoliucinė dalis, retesniais atvejais – ir motyvai (pvz., priėmus išteisinamąjį nuosprendį ar kai sprendimas gali būti panaudotas kaip prejudicija kitoje byloje). Tinkamas teismo sprendimo motyvavimas yra svarbus ir nuosekliai teismų praktikai formuoti, užtikrinant teisėtų lūkesčių principą, todėl, greta dalyvaujančiųjų byloje, teismo procesinio sprendimo adresatai yra ir visuomenė, kiti teismai. Motyvai procesiniame sprendime turi būti išdėstyti paprastai, aiškiai ir logiškai. Dar romėnų

filosofas Seneka rašė, kad „tiesos kalba paprasta“. Procesiniame sprendime turi būti nurodyti faktai (nusikalstamos veikos aplinkybės), įrodymai, taikytina teisė, pateiktas tos teisės aiškinimas ir taikymas bei galutinės teismo išvados. Nors aiškiai suvokiame baudžiamųjų ir civilinių bylų nagrinėjimo ypatumus, jų specifiškumą, teismo sprendimų motyvavimas šiose bylose iš esmės nesiskiria. Procesiniams teismo sprendimams tiek baudžiamosiose, tiek civilinėse bylose keliami teisėtumo ir pagrįstumo reikalavimai. Šie reikalavimai taikytini visų instancijų teismų priimamiems sprendimams ir yra susiję su įstatymu pavesta teismo pareiga tinkamai motyvuoti priimamą sprendimą, t. y. jį pagrįsti faktiniais ir teisiniais argumentais, atsižvelgiant į nagrinėjamų bylų procesinius ypatumus. Teismo procesinio sprendimo motyvai turi tarpusavyje neprieštarauti, visos procesinio sprendimo dalys turi sudaryti bendrą visumą, būti suderintos ir nuoseklios.

Kalbant apie teismo galimybes priimti byloje teisėtą ir pagrįstą sprendimą, reikia įvertinti ir kitų byloje dalyvaujančių asmenų indėlį. Byla, išskyrus labai retas išimtis, iškeliamą ne teismo iniciatyva. Civilinėse bylose teisinės gynybos siekia patys asmenys, paprastai padėdami advokatų, baudžiamosios bylos teismui perduo-

⁵ Mičiulis, J. Teismų sprendimai. Teisė, 1938, Nr. 43, p. 279.

TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO KOKYBĖ – TEISINGUMO GARANTAS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

damos jau atlikus ikiteisminį tyrimą, prokurorui priėmus kaltinamąjį aktą, kuriuo baigiamas ikiteisminis tyrimas, aprašoma nusikalstama veika, nurodomi duomenys, kuriais grindžiamas kaltinimas, ir baudžiamasis įstatymas, kuriame ta veika numatyta. Taigi, svarbų vaidmenį siekiant teisingumo vykdymo kokybės atlieka ir kiti byloje dalyvaujantys asmenys – advokatai, prokurorai ir kiti teisininkai. Kokybiški byloje dalyvaujančių asmenų procesiniai dokumentai užtikrina proceso operatyvumą, teismo ir byloje dalyvaujančių asmenų bendradarbiavimo bei kitų proceso principų įgyvendinimą. Ir priešingai, minimalių reikalavimų neatitinkantis procesinis dokumentas gali tapti ilgesnės bylos nagrinėjimo trukmės priežastimi ar net kliūtimi teismui apginti pažeistas asmens teises, nes teismas yra saistomas dispozityvumo, šalių rungimosi ir asmenų lygiateisiškumo principų. Taigi, teismo procesas yra priklausomas nuo šio proceso iniciatorių pateikiamų procesinių dokumentų kokybės. Iki procesinėmis kokybiško teismo sprendimo prielaidomis galime laikyti aiškų reikalavimų, argumentų ir motyvų formulavimą, glaustą jų išdėstymą, pasikartojimo, perrašinėjimo ir pažodinio teismų praktikos citavimo vengimą, citavimą tik tos teismų praktikos, kuri išimtinai susijusi su konkrečiu klausimu bei yra reikšminga ir reikalinga, kalbos kultūros ir etikos reikalavimų laikymąsi ir kita. Toliau jau teismo pareiga užtikrinti, jog

teismo sprendimas būtų aiškus, suprantamas, realiai atkuriantis pažeistas teises.

Procesinių dokumentų turinys, be visų kitų reikalavimų, turi atitikti ir etikos reikalavimus. „Surašant procesinius dokumentus privalu laikytis valstybinės kalbos vartojimo reikalavimų, vengti įžeidžiamų formuluočių, apibūdinimų, nepagarbių kreipinių ar kitokių iškreipimų tiek valstybės ir institucijų pavadinimuose, tiek ir įvardijant konkrečius valstybės pareigūnus ar kitus asmenis (Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. rugpjūčio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1046-464/2018). Asmens kreipimasis į teismą vartojant įžeidžiamą kalbą pateikiamuose procesiniuose dokumentuose gali būti įvertintas kaip aiškus ir sąmoningas piktnaudžiavimas teise, leidžiantis atsisakyti ginti tokio piktnaudžiaujančio asmens teises iki tol, kol jis pakoreguos savo elgesį pagal įstatymo reikalavimus. Netoleruotinas ir toks byloje dalyvaujančių asmenų elgesys, kai bylą nagrinėjantį teisėją siekiama nušalinti dėl jo tautybės. Lietuvos apeliacinio teismo praktikoje pabrėžiama, jog nušalinimo pareiškimai negali būti grindžiami diskriminacinio pobūdžio aplinkybėmis. Diskriminacija dėl tautybės uždrausta tiek tarptautiniu, tiek nacionaliniu lygmenimis (Konvencijos 14 straipsnis, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnis), todėl diskriminacinio

ir įžeidžiamo pobūdžio teiginiai, nurodyti nušalinimo pareiškime, nevertinami (Lietuvos apeliacinio teismo 2018 m. lapkričio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 2KT-156-943/2018).

TEISMO PROCESINIO SPRENDIMO KOKYBĖ – TEISINGUMO GARANTAS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Tais atvejais, kai byloje dalyvaujančių asmenų teismui pateikti procesiniai dokumentai neatitinka minimalių reikalavimų, jie grąžinami pataisyti ar surašyti iš naujo. Pavyzdžiui, BPK 234 straipsnio 2 dalyje, be kita ko, įtvirtinta galimybė perduoti bylą prokurorui, kai kaltinamasis aktas neatitinka jam keliamų reikalavimų. CPK 115 straipsnio 2 dalyje taip pat įtvirtinta teismo pareiga nustatyti terminą procesinių dokumentų trūkumams šalinti, jei jie neatitinka jų turiniui ir formai keliamų reikalavimų.

Proceso dalyvių rengiamų dokumentų kokybė buvo akcentuojama ir tarpukario Lietuvoje. Pavyzdžiui, teisės doktrinoje buvo nemažai pasisakyta apie kaltinamojo akto kokybę, kad siūloma „prokurorams laikytis ankstesnės praktikos, pagal kurią kaltinamasis aktas ir jo rezoliucinė dalis buvo pakankamai išsamūs: t. y. joje nurodomas ne tik įstatymo straipsnis, tačiau ir pagrindiniai faktiniai duomenys, reikalingi kaltinimui pagrįsti (nors jie gana plačiai išdėstomi istorinėje kaltinamojo akto dalyje). <...> Kaltinamasis aktas negali būti be reikalo apsunkintas nereikalingais bylos sprendimui ar nurodomais duomenimis“⁶.

⁶ Brazinskas, J. Kaltinamųjų aktų turinys ir forma. Teisė. 1937, Nr. 37, 42–48; Brazinskas, J. Baudžiamosios teisenos įstatymo pakeitimo reikalu. Teisė. 1937, Nr. 40, p. 423.

Pastaraisiais metais ypatingo dėmesio sulaukęs procesinių dokumentų kokybės klausimas, kuris buvo aktualus ir prieš šį amžių, nepaisant skaitmenizacijos proceso, išliks svarbus ir ateityje. Per šimtą metų procesinių dokumentų rašymo priemonės, dokumentų forma, turinys kito, tačiau svarbiausi reikalavimai – aiškumo, konkretumo ir logiškumo – išliko svarbūs iki šių dienų. Mes, teisėjai, turime suprasti ir siekti, kad teismo sprendimas būtų įtikinamas ir aiškiai atspindintis byloje nustatytą tiesą – faktines aplinkybes ir suprantamus teisinius motyvus šias aplinkybes interpretuojant.

Aloyzas Kruopys

Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas

Egidija Tamošiūnienė

Civilinių bylų skyriaus pirmininkė

APIE TEISMĄ IR TEISĖJUS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Lietuvos apeliacinis teismas susideda iš šio teismo pirmininko, skyrių pirmininkų ir kitų teisėjų. Tik atkūrus teismą 1995 metais, Prezidento dekretu Lietuvos apeliaciniame teisme buvo nustatytas teisėjų skaičius – 17. Šiuo metu teisėjų skaičius teisme – 33, iš kurių 15 baudžiamąsias bylas nagrinėjantys teisėjai, 18 – civilines bylas.

Šio teismo teisėjais gali tapti tik patyrę, aukštos profesinės kompetencijos teisininkai. Pagal Teismų įstatymą Apeliacinio teismo teisėju gali būti skiriamas Teisėjų karjeros siekiančių asmenų registre įrašytas teisėjas arba teisės krypties socialinių mokslų daktaras, turintis ne mažesnę kaip aštuonerių metų teisėjo ir (arba) teisinio pedagoginio darbo stažą, pateikęs sveikatos pažymėjimą.

Asmuo į teisėjo pareigas skiriamas iki 65 metų amžiaus. Pastaruoju metu teismas išgyvena pokyčių metą, kasmet baigiasi 3–4 teisėjų įgaliojimai.

1995 m.

17

teisėjų

2019 m.

33

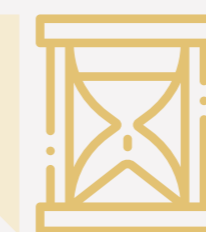
teisėjai

Reikalavimai apeliacinio teismo teisėjui:

- ▶ aukšta profesinė kvalifikacija
- ▶ bent 8 metų teisėjo ir (ar) teisinio pedagoginio darbo stažas
- ▶ atitikti sveikatai keliamus reikalavimus

Amžiaus riba, iki kurios skiriamas teisėjas:

65

2018 metais įgaliojimai (sulaukus 65 metų) baigėsi keturiems Lietuvos apeliacinio teismo teisėjams:

Elena Vainienė, Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja nuo 1999 m. iki 2018 m. vasario 23 d.

„Baigus darbą Lietuvos apeliaciniame teisme, užplūsta prisiminimai iš praėjusių metų, iškyla atminty labiausiai įsiminę įvykiai, vaizdai, veidai, poelgiai. Šio teismo kolektyvas nuolat kito, pildėsi naujais nariais, tačiau visada išliko nuoširdžiai atliekančių savo pareigas draugiškų asmenų bendruomenė. Kiekvienam buvo sudarytos sąlygos įgyti daug vertingos teisinės patirties ir išminties vykdant teisingumą. Didžiuojusi buvusi šios bendruomenės nare.“

Nijolė Piškinaitė, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja nuo 2007 m. iki 2018 m. gruodžio 9 d.

„Būtent Lietuvos apeliaciniame teisme tapau plataus profilio teisininke. Manau, jog teismo sprendimai turi būti trumpi ir aiškūs. Juk žmonėms juos rašome! Sprendimai turi būti surašyti sklandžia taisyklinga bendrine lietuvių kalba. Tai yra labai svarbu. Teisėjams linkiu darnos, tvirtybės, teisėjiškos drąsos. Reikia sekti ne tik teismų praktiką, bet ir ieškoti savito braižo, nebijoti savo minčių ir patirties. Juk ne viskas įstatyme surašyta.“

Violeta Ražinskaitė, Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja nuo 1995 m. iki 2018 m. gruodžio 6 d.

„Teisėju būti lengviau, negu būti teisingam“, – kadaise tokią mintį perskaičiau Alberto Laurinčiuko knygoje ir ji tapo mano gyvenimo kredo. Teisėja – vienintelis darbas, kurį norėjau dirbti, pabaigus studijas. Taip ir atsitiko, todėl galiu save pavadinti laimingu žmogumi, nes išpildžiau savo svajonę. Įsipareigojus profesijai nėra neįmanomų dalykų, tik reikia labai daug darbo įdėti. Gyvenimas nenuėjo veltui, neliko jokio nusivylimo – vien džiaugsmo akimirkos.“

Alvydas Poškus, Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjas nuo 2012 m. iki 2018 m. gruodžio 15 d.

„Kiekvienos instancijos teisėjo darbas reikalauja didelės atsakomybės. Ir ta atsakomybė yra ne tik asmeninė. Padaręs klaidą kur nors kitur, jos padarinius tik pats ir pajunti, o dirbdamas teisėju prisiimi atsakomybę ir už teismą kaip instituciją – juk sprendimą priimi ne kaip asmuo, o kaip teismas. Atsakomybė už savo išdėstytos argumentacijos teisingumą, parenkamų žodžių ir minties aiškumą tiek ginčo šalims, tiek savo teismo ir žemesnės instancijos teismų kolegoms tik didėja. Tokių dalykų ir atsakingumo siekiau mokytis ir iš savo bendradarbių Lietuvos apeliaciniame teisme, o tokių šiame teisme ne vienas ir ne du. Norėtusi kolegoms teisėjams ir visam teismo kolektyvui palinkėti, kad, nepaisant nemažėjančio krūvio, užtektų ne tik kantrybės ir ištvermės sėkmingai atlikti darbus, bet ir laiko visiems kitiems žemiškiems dalykams.“

2018 metais Lietuvos apeliaciniame teisme pradėję dirbti teisėjai:

Dr. Justas Namavičius, nuo 2018 m. kovo Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas.

„Bylose nagrinėjami klausimai neretai sudėtingi, bet kartu ir įdomūs, skatina mąstyti ir įgyti daugiau žinių. Džiaugiuosi apsisprendęs dirbti šiame teisme.“

Marius Bajoras, nuo 2018 m. birželio Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjas.

„Pasikeitė ne tik specializacija, bet ir teismo instancija. Prieš paskyrimą dirbau pirmosios instancijos teismų – bendrosios kompetencijos, o vėliau specializuoto – administracinio – teismo teisėju. Apeliacinio teismo teisėjo darbo pobūdis yra kitoks, daugiau dokumentinio pobūdžio, – analizuojami teismo ir proceso dalyvių procesinių dokumentų argumentai, nagrinėjama jau surinkta bylos medžiaga. Vis dėlto Apeliacinio teismo teisėjo darbas ne mažiau dinamiškas ir įdomus, nes per trumpą laiką reikia įsigilinti į ne vieną pirmosios instancijos teismo išnagrinėtą bylą, susipažinti su gausia bylų medžiaga, didelės apimties procesiniais dokumentais, išskirti juose svarbiausius dalykus. Kadangi priimamas sprendimas iškart įsiteisėja, būtina nuspręsti dėl bylos likimo tik tvirtai įsitikinus priimamo sprendimo teisingumu. Darbą Apeliaciniame teisme vertinu kaip unikalią galimybę prisidėti prie teisingumo įtvirtinimo tam tikru lygmeniu ir prie teismų praktikos formavimo.“

Ernesta Montvidienė, nuo 2018 m. balandžio Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėja.

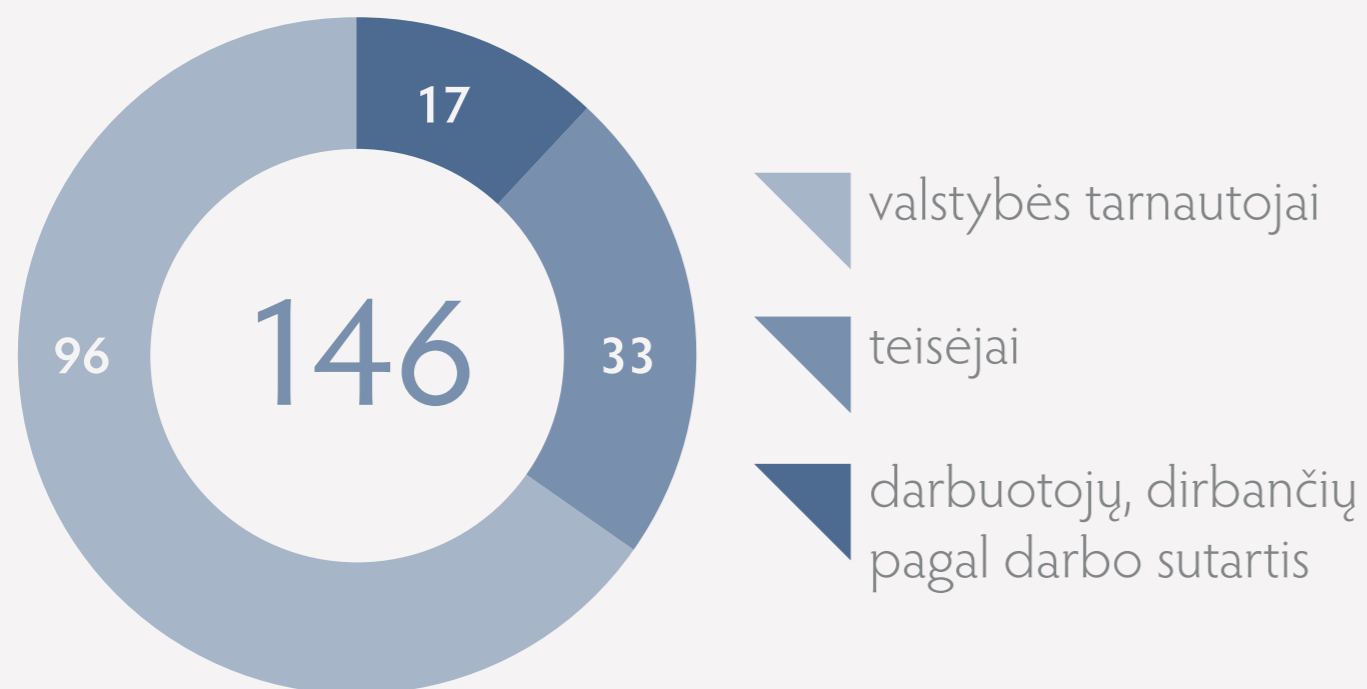
„Turiu ilgametę darbo teismuose patirtį, tačiau šiame teisme nagrinėjamos bylos yra sudėtingesnės, sprendimui priimti prireikia gerokai daugiau laiko. Esu laiminga patekusi į gerą, stiprų, profesionalų kolektyvą.“

Aldona Tilindienė, nuo 2018 m. birželio Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja.

„Atėjimas dirbti į Lietuvos apeliacinį teismą suteikia naujų iššūkių ir patirties. Tęsiu ir tai, ką dariau iki tol, – mediacijos veiklą. Galiu pasidžiaugti, kad teisme stengiamasi sudaryti visas įmanomas sąlygas vykdyti šią veiklą. Labai džiaugiuosi atviru ir šiltu kolektyvu, kuris daug dėmesio skiria ir kultūrinėms vertybėms puoselėti, edukacinėms programoms, prasmingai ir įdomiai leidžia laisvalaikį, geba ir stengiasi darbą derinti su poilsiu, tobulėjimu ne tik profesinėje srityje. Viliuosi ir tikiuosi geriausio rezultato!“

TEISĖJAI IR KITAS TEISMO PERSONALAS

33 teisėjai
(1 etatas laisvas)

15 teisėjų Baudžiamųjų bylų skyriuje
(1 etatas laisvas)

9 vyrai

5 moterys

18 teisėjų Civilinių bylų skyriuje

8 vyrai

10 moterų

VIZITAI KITŲ VALSTYBIŲ TEISMUOSE IR TEISĖJŲ KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS

Teisėjai lankėsi Rumunijos Sučavos (Suceava) apeliaciniame teisme, Rygos apygardos teisme, Vyriausiajame Berlyno žemės teisme, Tartu apeliaciniame teisme.

2 teisėjai dalyvavo Europos Sąjungos teisėjų ir prokurorų mainų programoje – Italijos ir Portugalijos teisminėse institucijose.

31

Teisėjai dalyvavo 31 užsienyje vykusiame kvalifikacijos kėlimo renginyje (intelektinės nuosavybės teisės, „Briuselis I“ reglamento taikymo ir kt. klausimais), taip pat nacionaliniuose mokymuose.

MOKSLINĖ VEIKLA

6 teisėjai socialinių mokslų (teisės krypties) daktarai

5 teisėjai dėsto universitetuose

4 teisėjai vedė mokymus

4 teisėjai Teisėjų tarybos nariai

2 teisėjai Teisėjų garbės teismo nariai

1 teisėja Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos narė

1 teisėja Nuolatinės teisėjų veiklos vertinimo komisijos narė ir pirmininkė

TEISĖJAI IR KITAS TEISMO PERSONALAS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

TEISĖJAI IR PERSONALAS

52

teisėjų
padėjėjai

2

valstybės tarnautojai – socialinių
mokslų (teisės krypties) daktarai.

8

metai – vidutinė
teisinio darbo patirtis

3

valstybės tarnautojai studijuoja
socialinių mokslų (teisės krypties)
doktorantūroje.

4

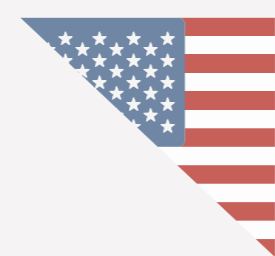
teisėjų padėjėjai yra
įgiję antrąjį aukštąjį
išsilavinimą.

4

teisėjų padėjėjai yra
išsilaikę kandidatų
į teisėjus egzaminą.

STAŽUOTĖS

Teismų praktikos skyriaus konsultantas Remigijus Jokubauskas laimėjo prestižinę Fulbraito stipendiją ir nuo 2018 m. rugpjūčio 6 d. kelia kvalifikaciją Misūrio universiteto Teisės mokykloje, Kolumbijoje, JAV.

NUOTOLINIS DARBAS

Nuo 2018 m. balandžio 27 d. Teisme praktikuojamas nuotolinis darbas.

54

valstybės tarnautojai (teisėjų padėjėjai, konsultantai ir kiti darbuotojai) dirba nuotoliniu būdu.

KVALIFIKACIJOS KĖLIMAS

KOVO

23

Teisme vyko mokymai teisėjų padėjėjams apie procesinių dokumentų rengimą.

BIRŽELIO

**14
15**

Teismo organizuoti mokymai apie Lietuvos Respublikos darbo kodekso naujoves ir mediaciją.

GRUODŽIO

5

Teismo organizuoti mokymai apie viešąjį kalbėjimą ir bendravimą su žiniasklaida.

Kitų institucijų organizuoti mokymai, seminarai ir konferencijos.

LIETUVOS APELIACINIO TEISMO VEIKLA: FAKTAI IR SKAIČIAI

LIETUVOS
TEISMAI

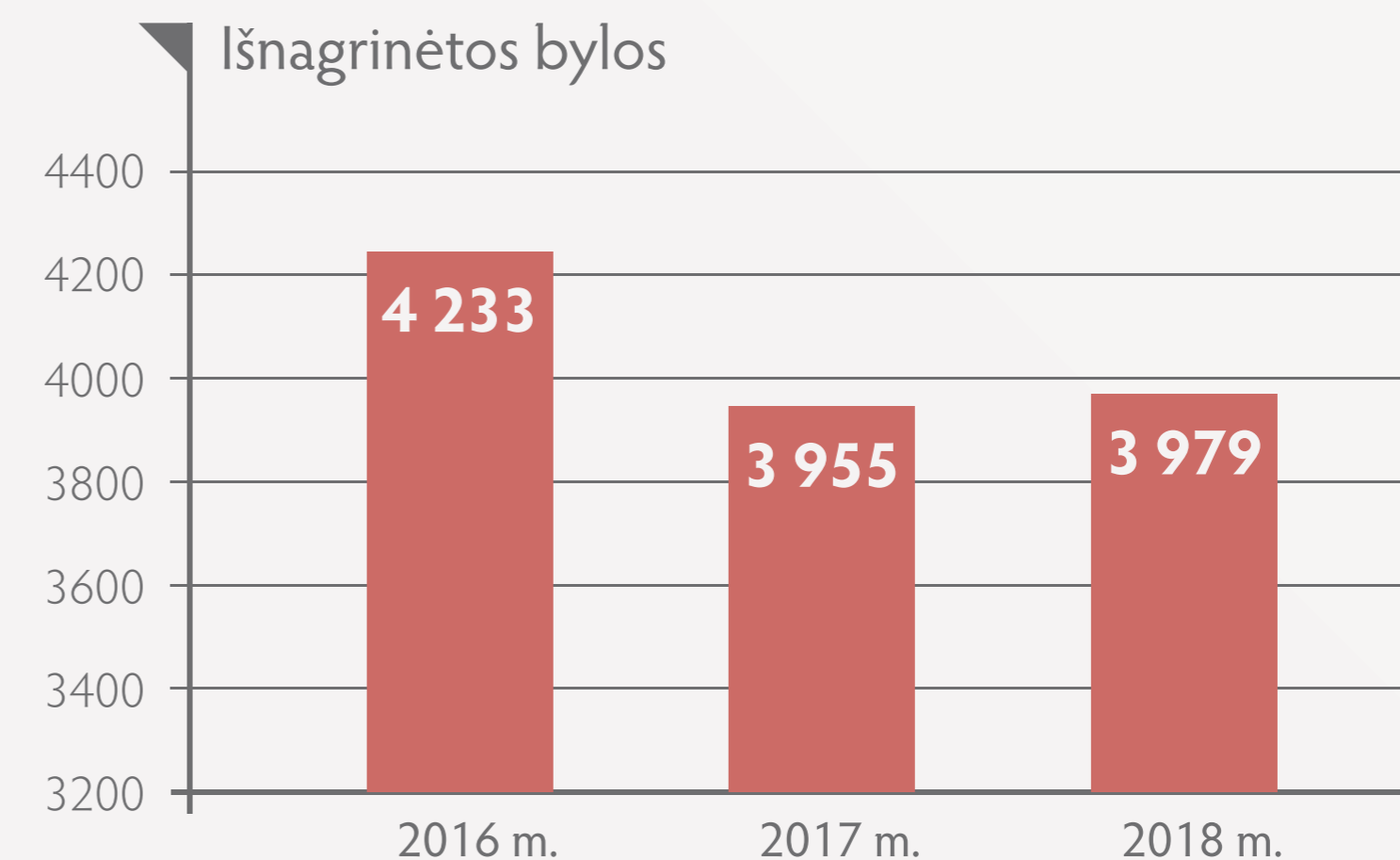
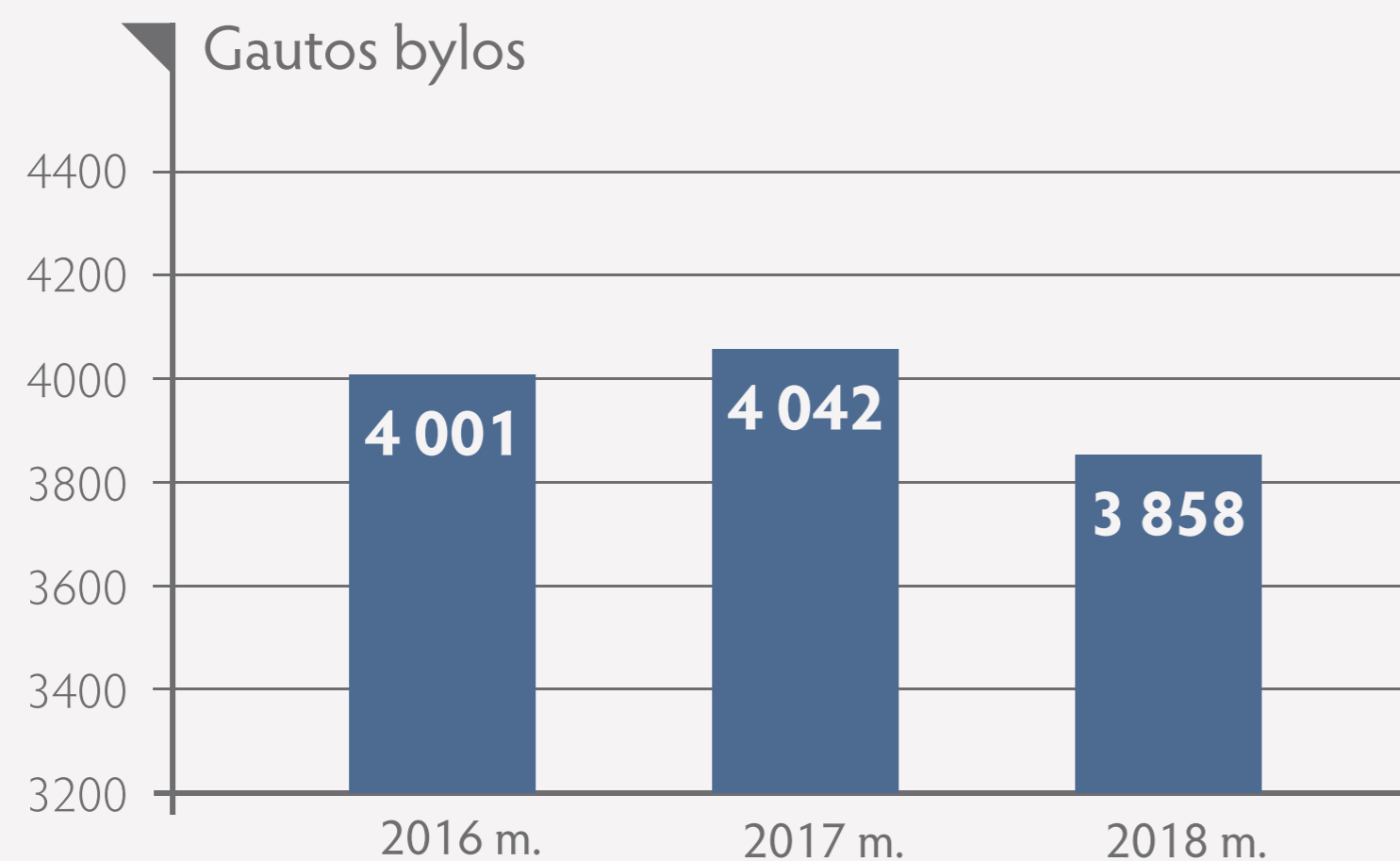
Lietuvos apeliacinis teismas

↓ **3 858**
gautos bylos*

☑ **3 979**
išnagrinėtos bylos

Gaunamų bylų skaičius sumažėjo 5 proc. **-5%**

Išnagrinėtų bylų skaičius išlieka stabilus **=**

*Pateikiamas bendras gautų ir išnagrinėtų civilinių ir baudžiamųjų bylų skaičius.

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

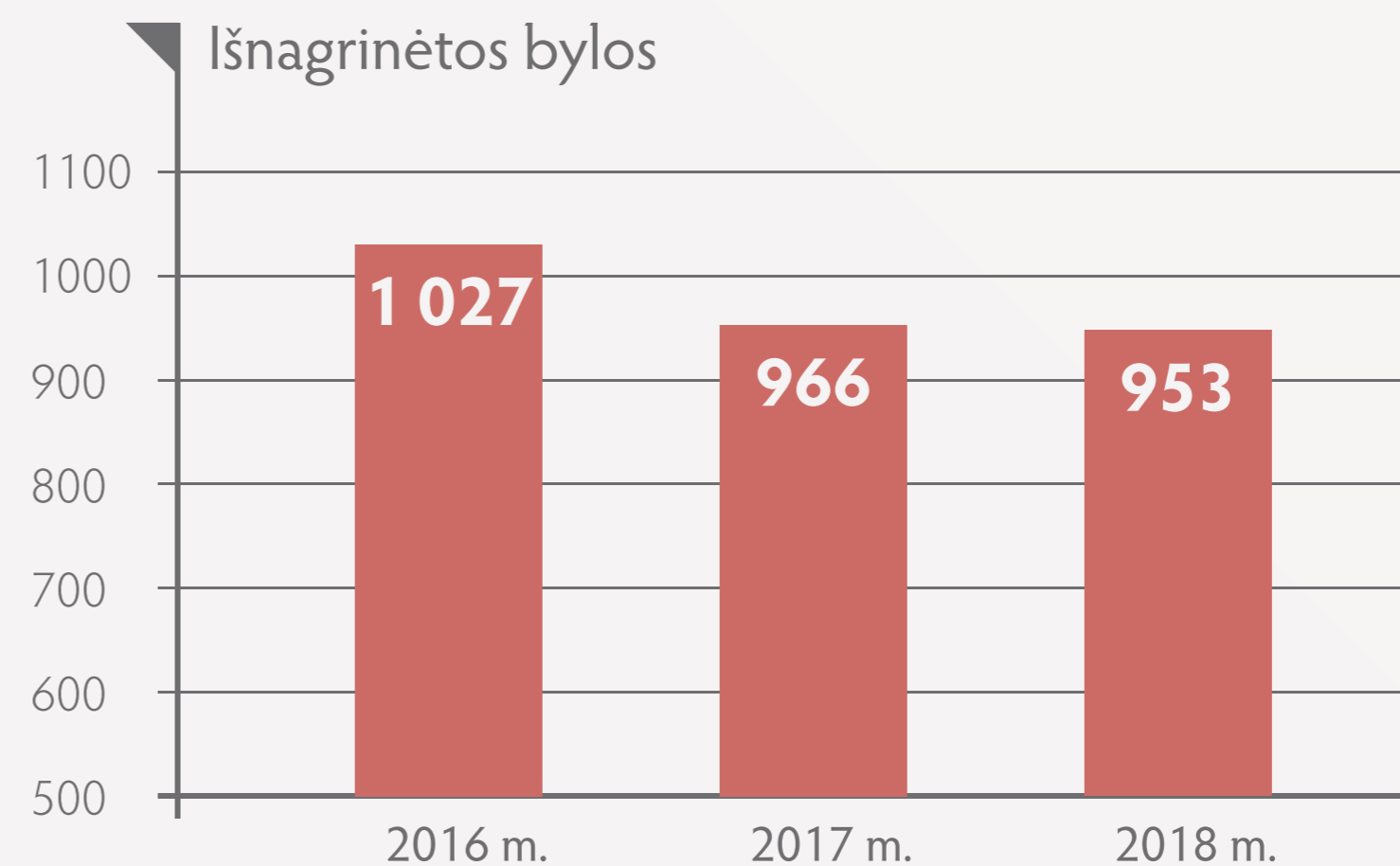
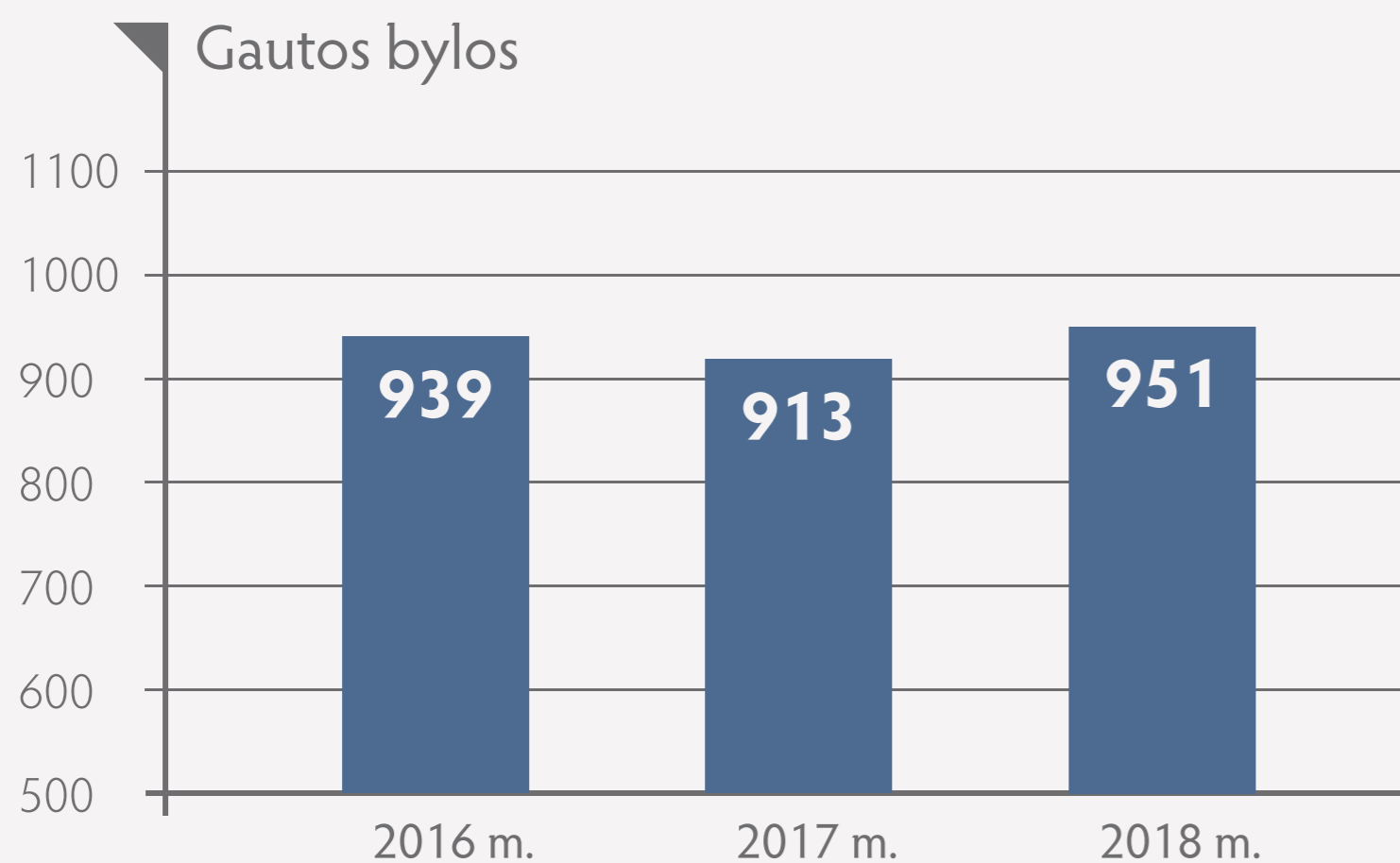
↓ **951**
gauta byla*

~64
bylas išnagrinėja
1 teisėjas

☑ **953**
išnagrinėsios bylos

Gaunamų bylų skaičius nežymiai didėjo ↗

Išnagriniųų bylų skaičius išlieka stabilus =

i Per metus išnagrinėjama daugiau bylų nei gaunama, todėl nedidinamas neišnagriniųų bylų likutis.

*Pateikiamas bendras gautų ir išnagriniųų baudžiamųjų bylų skaičius: baudžiamosios bylos pagal apeliacinius skundus, pagal skundus dėl žemesniųjų teismų nutarčių, dėl nutarčių, susijusių su vykdymu, dėl asmens išdavimo užsienio valstybei ir pan.

BAUDŽIAMOSIOS BYLOS PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS

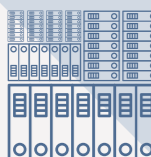
LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

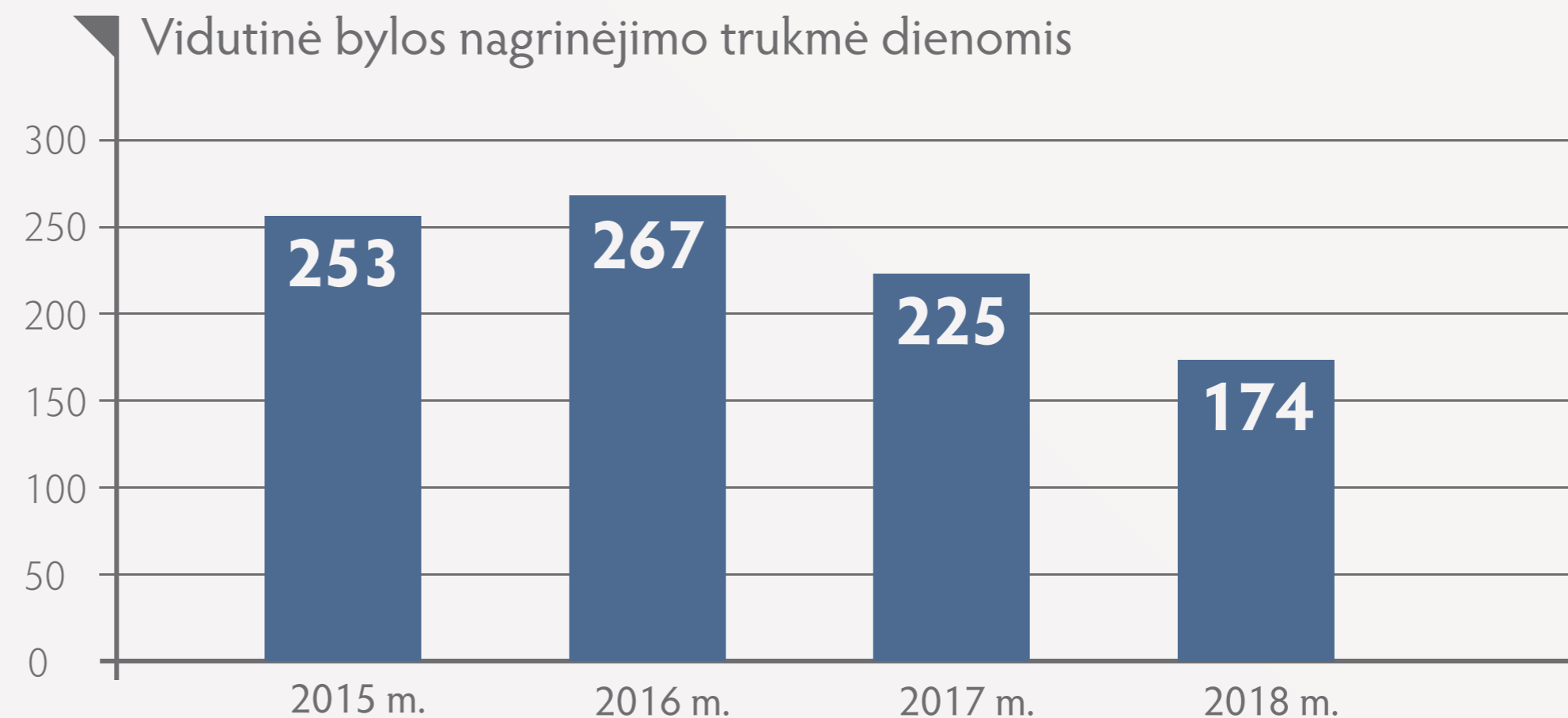
 393
gautos bylos

 408
išnagrinėtos bylos

 3 931
išnagrinėtų bylų tomų skaičius

 139
tomai sudarė didžiausią
išnagrinėtą baudžiamąją bylą

 712
valandų praleista žodiniuose
teismo posėdžiuose*

-23% sutrumpėjo baudžiamosios bylos pagal apeliacinius skundus nagrinėjimo trukmė lyginant su 2017 metais. Lyginant su 2016 metais nagrinėjimo trukmė sutrumpėjo net 35 proc.

11 bylų, kurių nagrinėjimas trunka ilgiau nei 1 metus, buvo likę 2019 m. sausio 1 d.

 Pasiektas tikslas sutrumpinti apeliacine tvarka pagal apeliacinius skundus nagrinėjamų baudžiamųjų bylų nagrinėjimo trukmę ir sumažinti neišnagrinėtų bylų, kurių nagrinėjimas trunka ilgiau nei vienerius metus, likutį.

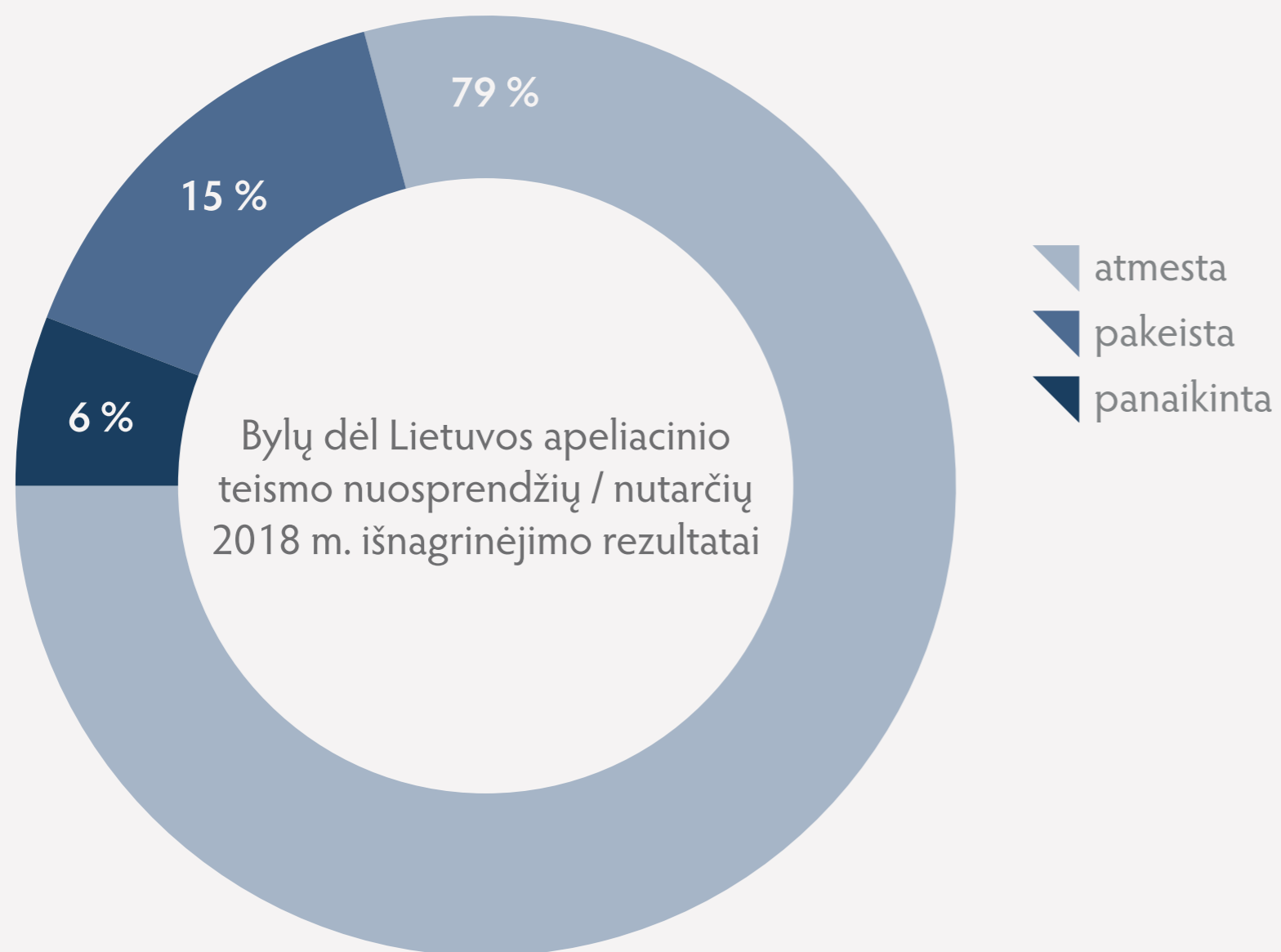
*99 proc. bylų nagrinėjamos žodinio proceso tvarka

BAUDŽIAMŲJŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS STABILUMO RODIKLIAI

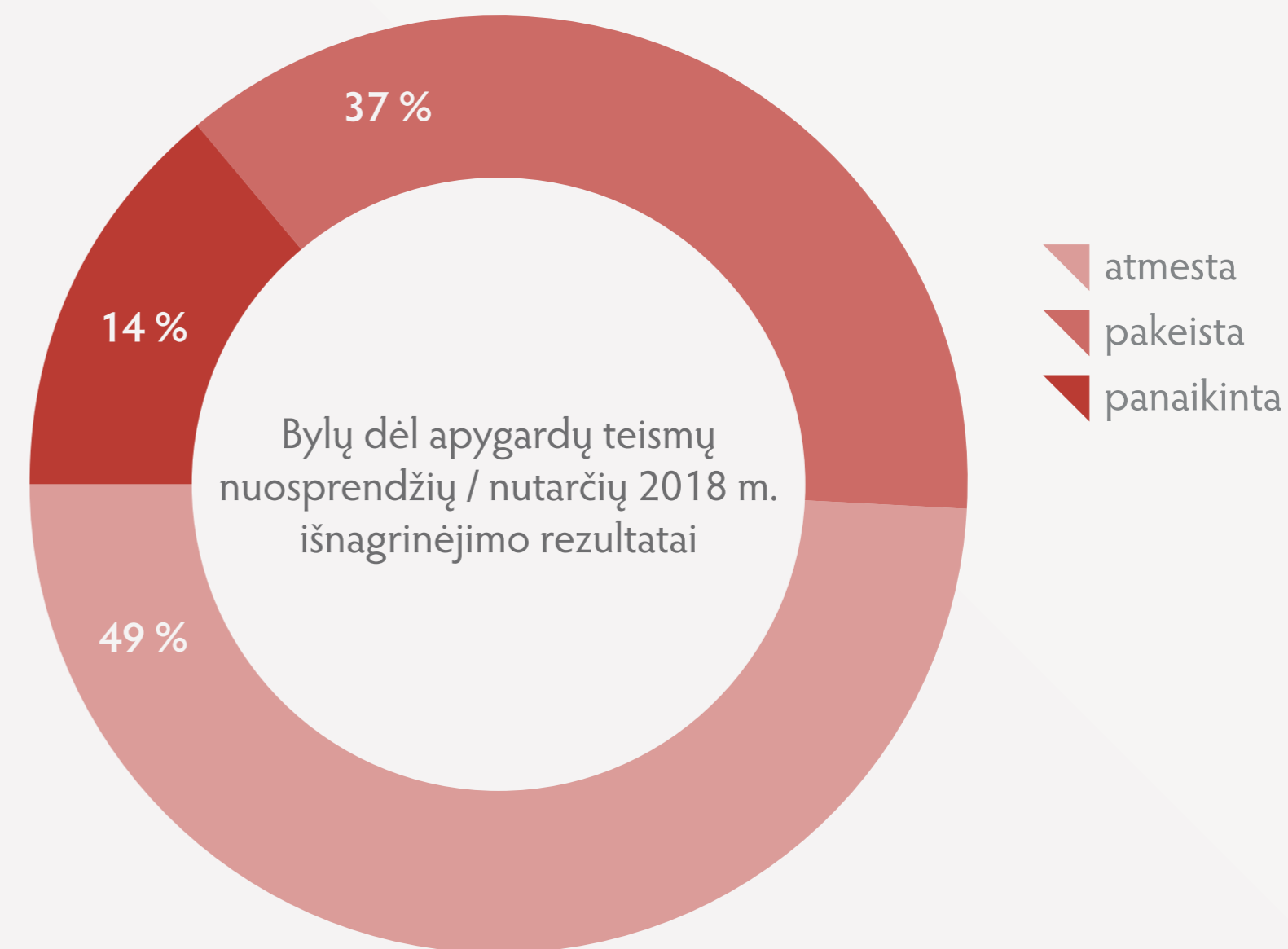
79%

Lietuvos Aukščiausiajam Teismui pateiktų kasacinių skundų dėl Lietuvos apeliacinio teismo baudžiamosiose bylose priimtų procesinių sprendimų buvo atmesti!

51%

apygardos teismų procesinių sprendimų baudžiamosiose bylose pagal apeliacinius skundus buvo pakeista arba panaikinta.

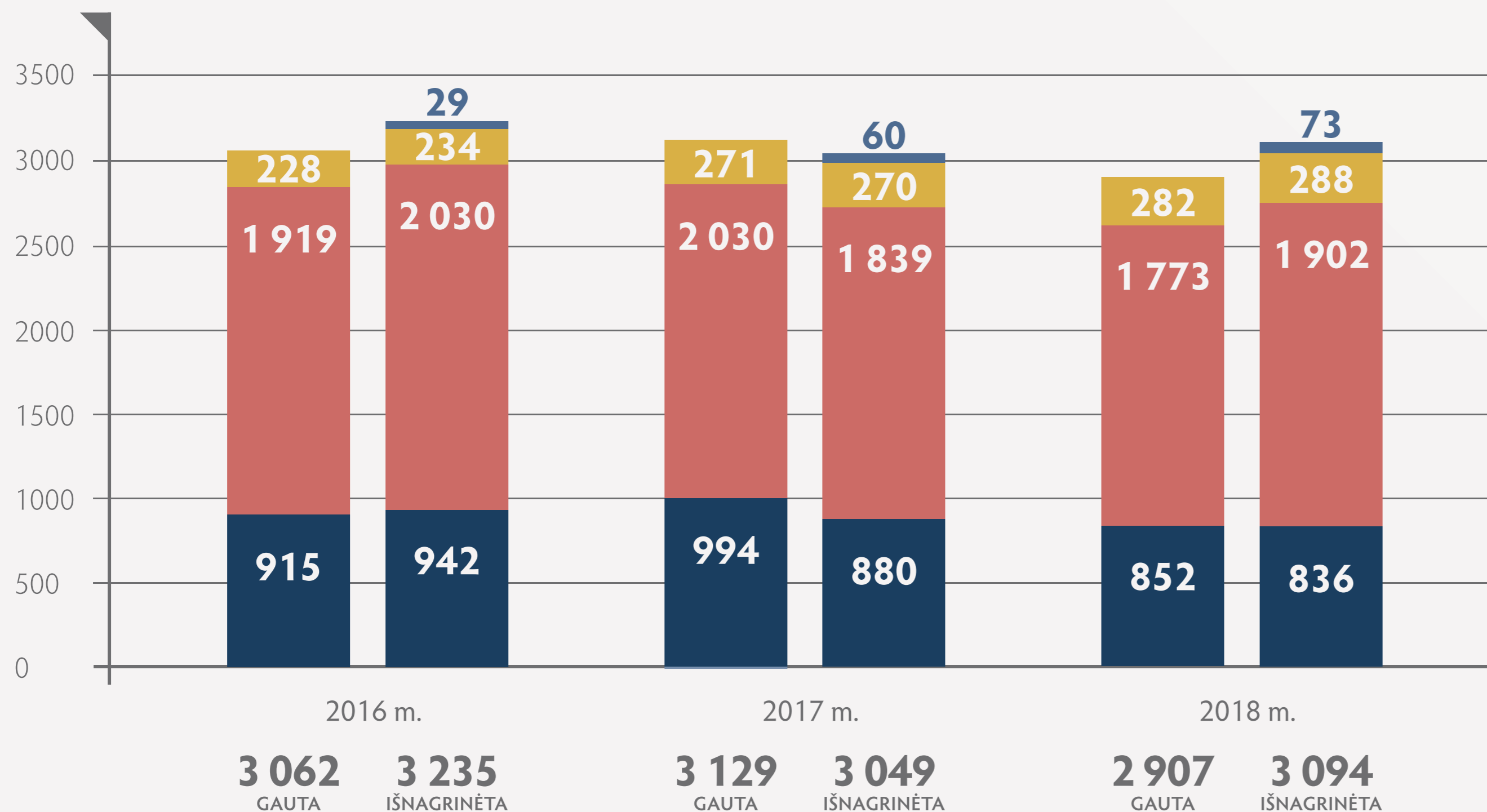

CIVILINĖS BYLOS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Bylos pagal apeliacinius skundus

Bylos pagal atskiruosius skundus

Kitos bylos

Teisminės mediacijos bylos

↓ **2 907**
gautos bylos

@ ↓ **2 013**
elektronine forma
gautų bylų

☑ **3 026**
išnagrinėtos bylos

📁 **1 039**
neišnagrinėtų bylų likutis

@ **2 017**
elektronine forma
išnagrinėtų bylų

⚖️ **168**
išnagrinėtos bylos,
tenkančios vienam teisėjui

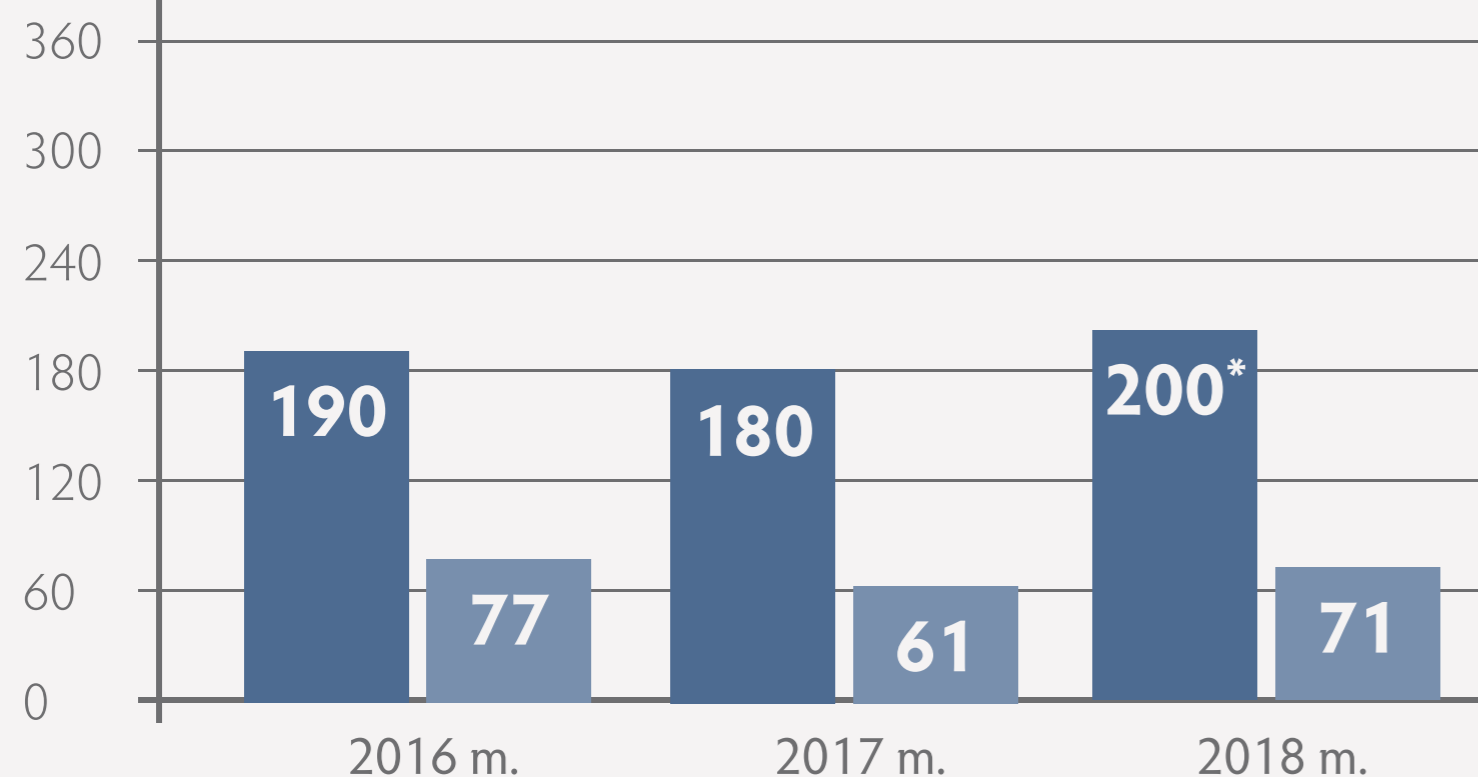
VIDUTINĖ CIVILINIŲ BYLŲ LIETUVOS APELIACINIAME TEISME NAGRINĖJIMO TRUKMĖ

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Vidutinė bylos nagrinėjimo trukmė dienomis

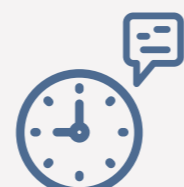

■ Vidutinė bylų pagal apeliacinius skundus nagrinėjimo trukmė nuo bylos gavimo teisme dienos

■ Vidutinė bylų pagal atskiruosius skundus nagrinėjimo trukmė nuo bylos gavimo teisme dienos

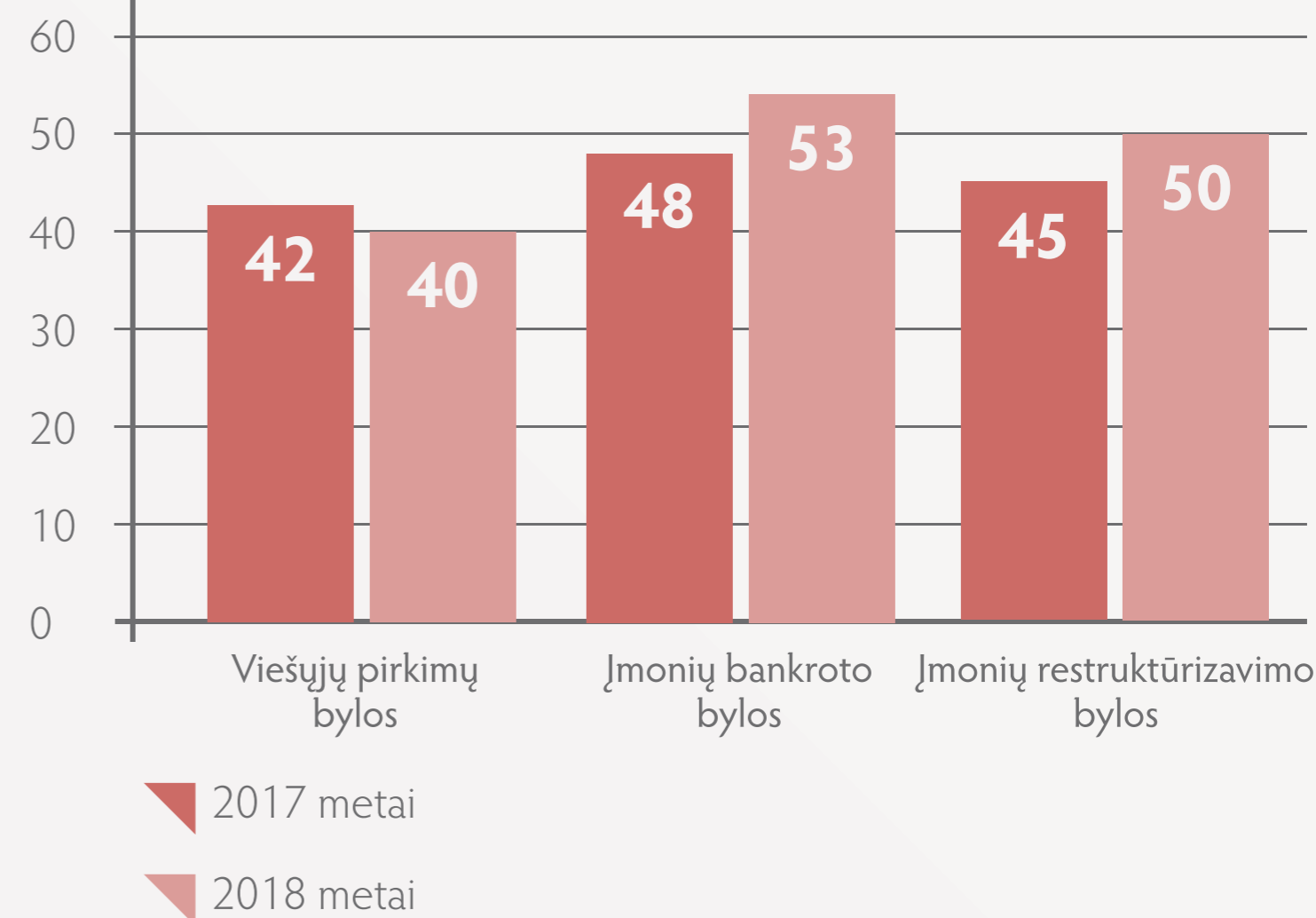

45 bylos, nagrinėtos žodine apeliacinio proceso tvarka

89 valandos, praleistos žodiniuose teismo posėdžiuose

Vidutinė skubiai nagrinėtinų civilinių bylų nagrinėjimo trukmė dienomis

■ 2017 metai

■ 2018 metai

i Vidutinė civilinių bylų pagal apeliacinius skundus nagrinėjimo trukmė (nuo teisėjo byloje paskyrimo) 2018 metais sudarė 74 dienas, o pagal atskiruosius skundus – 22 dienas. Bylos paskyrimo konkrečiam teisėjui trukmė priklauso nuo gaunamų skubiai nagrinėtinų civilinių bylų skaičiaus.

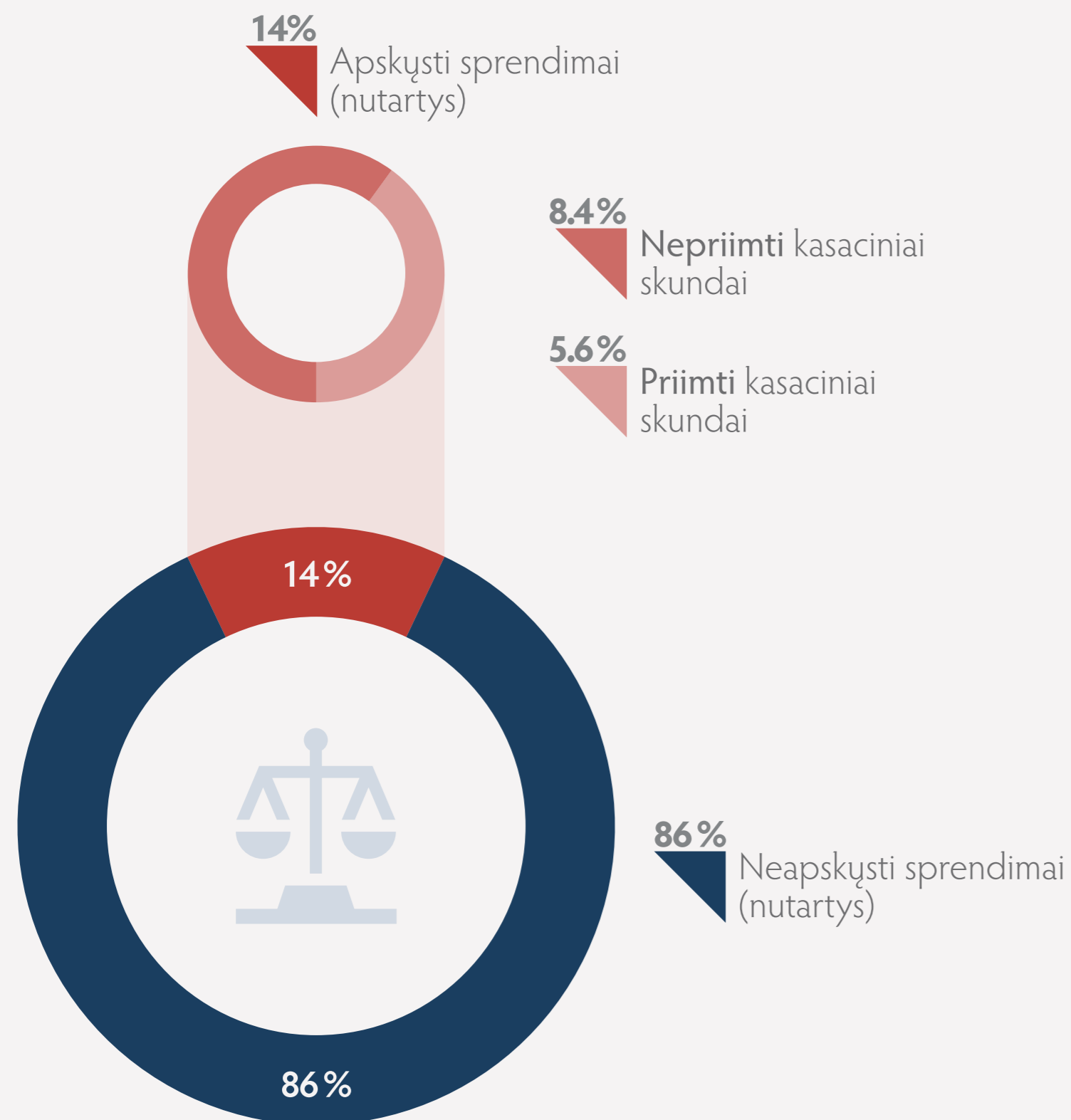
* Vidutinė civilinės bylos pagal apeliacinį skundą nagrinėjimo trukmė pateikiama į statistiką neįtraukus 2018 metais išnagrinėtų civilinių bylų, kurios buvo sustabdytos ilgiau nei vienerius metus ir kurios buvo perduotos teisminei mediacijai. Į bendrą statistiką įtraukus minėtas bylas, vidutinė civilinės bylos pagal apeliacinį skundą nagrinėjimo trukmė būtų apie 243 dienas.

CIVILINĖSE BYLOSE PRIIMTŲ SPRENDIMŲ (NUTARČIŲ) STABILUMAS

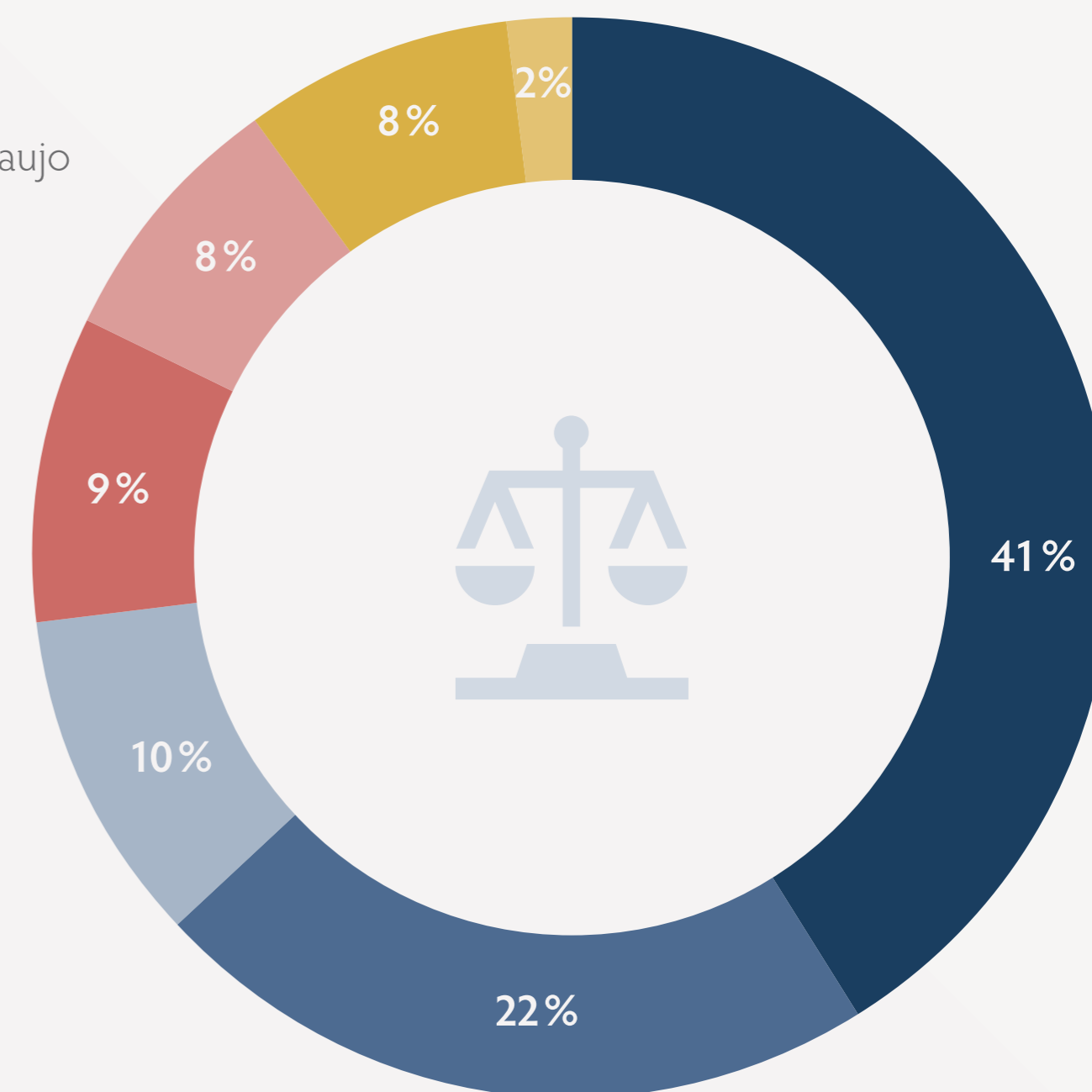
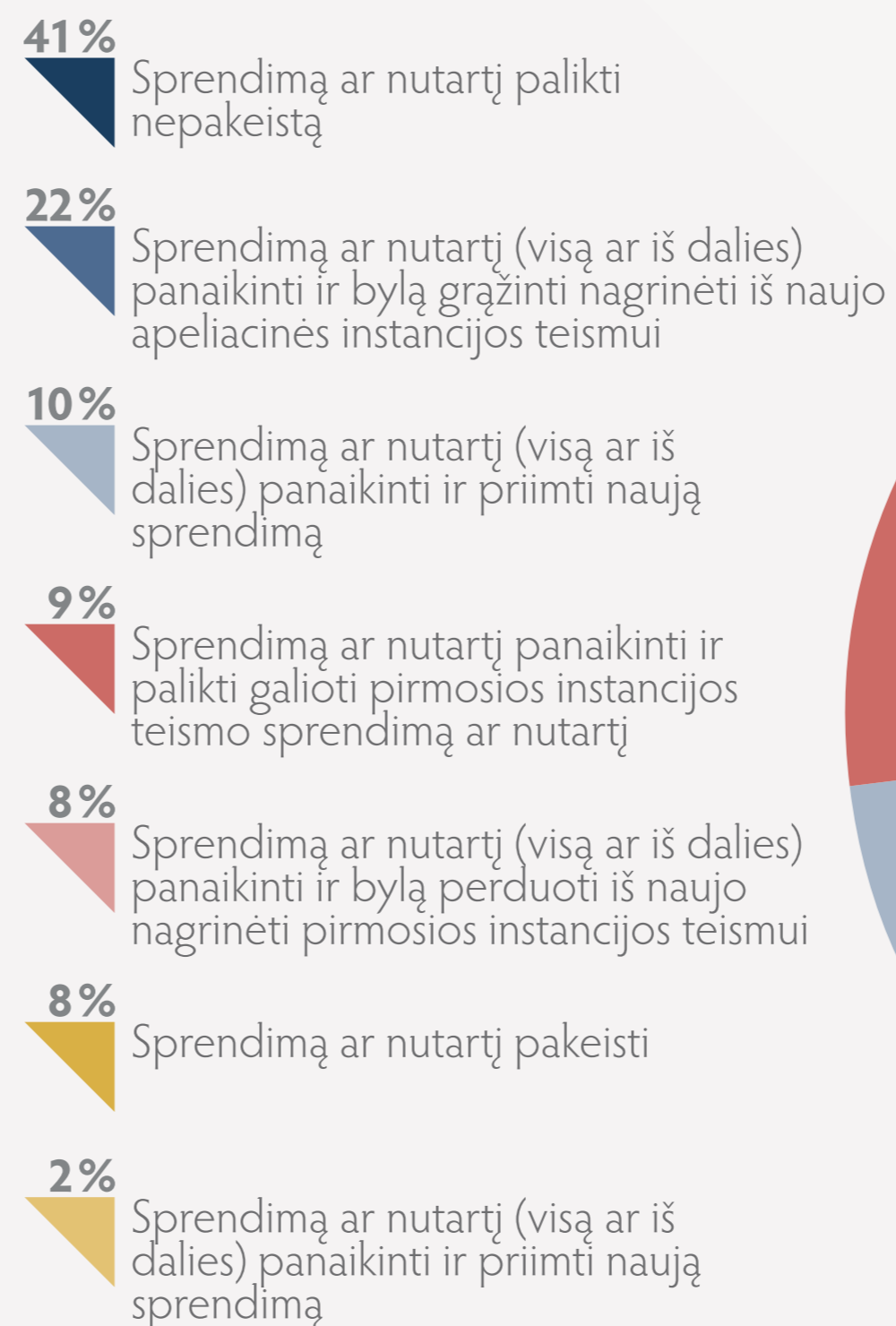

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

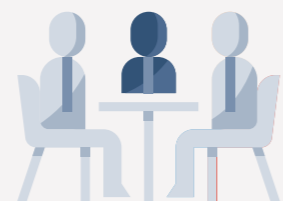
LIETUVOS AUKŠČIAUSIOJO TEISMO PRIIMTI SPRENDIMAI (NUTARTYS) DĖL LIETUVOS APELIACINIO TEISMO PRIIMTŲ SPRENDIMŲ (NUTARČIŲ)

TAIKUS GINČŲ SPRENDIMAS

27%

iš 45 bylų, nagrinėtų žodinio proceso tvarka, užbaigtos taikos sutartimis

8

teismo mediatoriai dirba Lietuvos apeliaciniame teisme:
– 2 teisėjai;
– 6 teisėjų padėjėjai.

7

Lietuvos apeliacinio teismo bylos buvo arba vis dar yra perduotos teisminei mediacijai

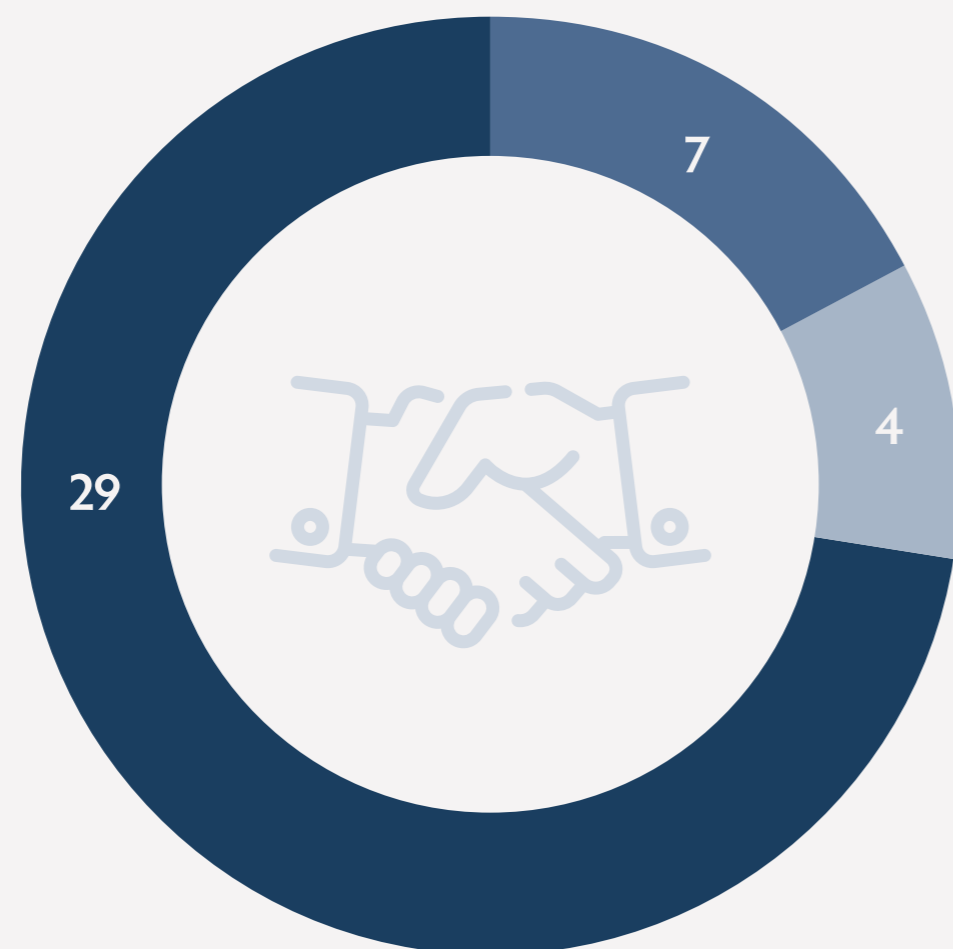

3

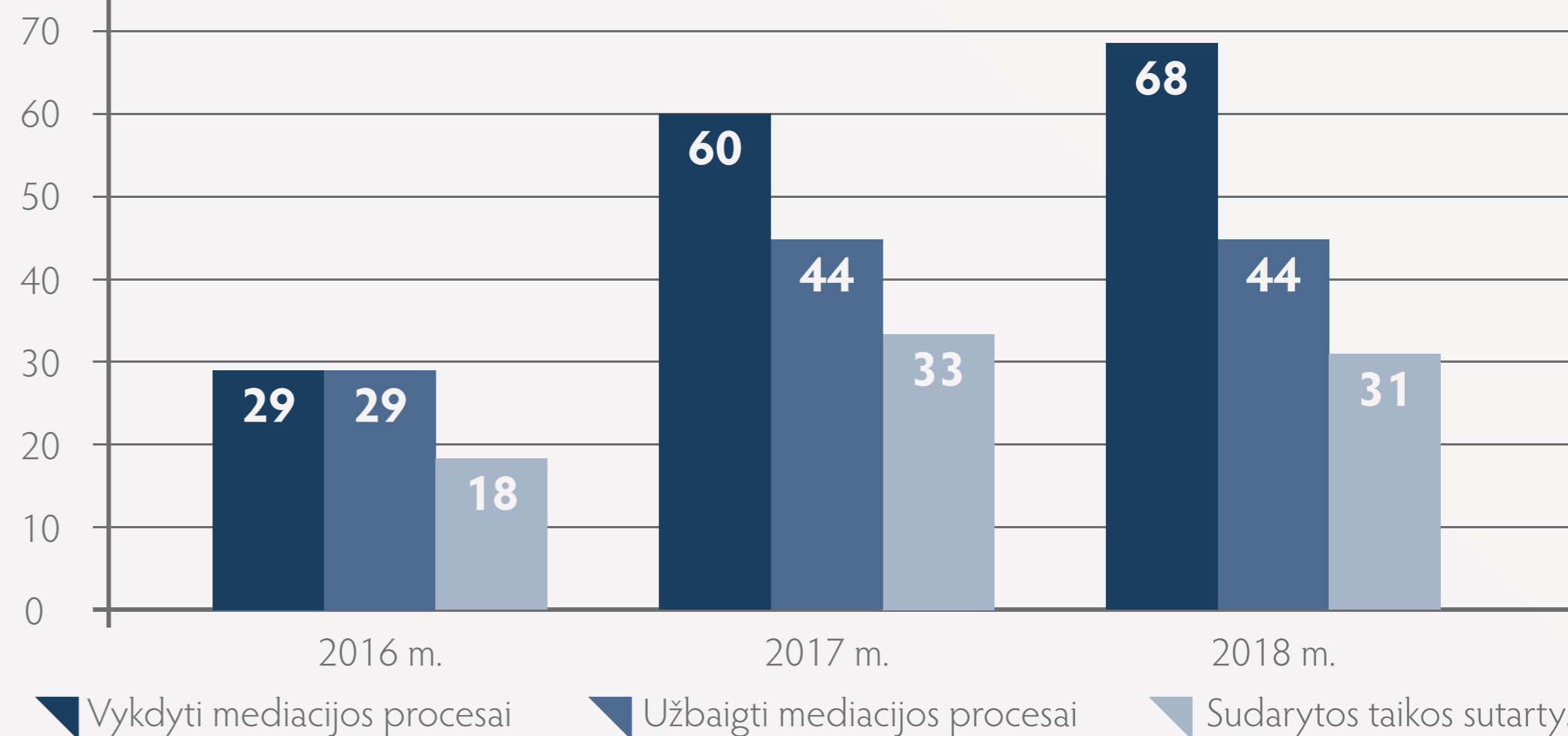
teisminei mediacijai perduotos Lietuvos apeliacinio teismo bylos baigtos taikos sutartimis

TEISMO PROCESO METU SUDARYTA TAIKOS SUTARČIŲ:

- Nutrauktos bylos, patvirtinus taikos sutartį
- Nutrauktos bylos atsisakius nuo skundo
- Bylos dalys dėl reikalavimų nutrauktos, patvirtinus taikos sutartį

Lietuvos apeliacinio teismo mediatorių vykdyti mediacijos procesai

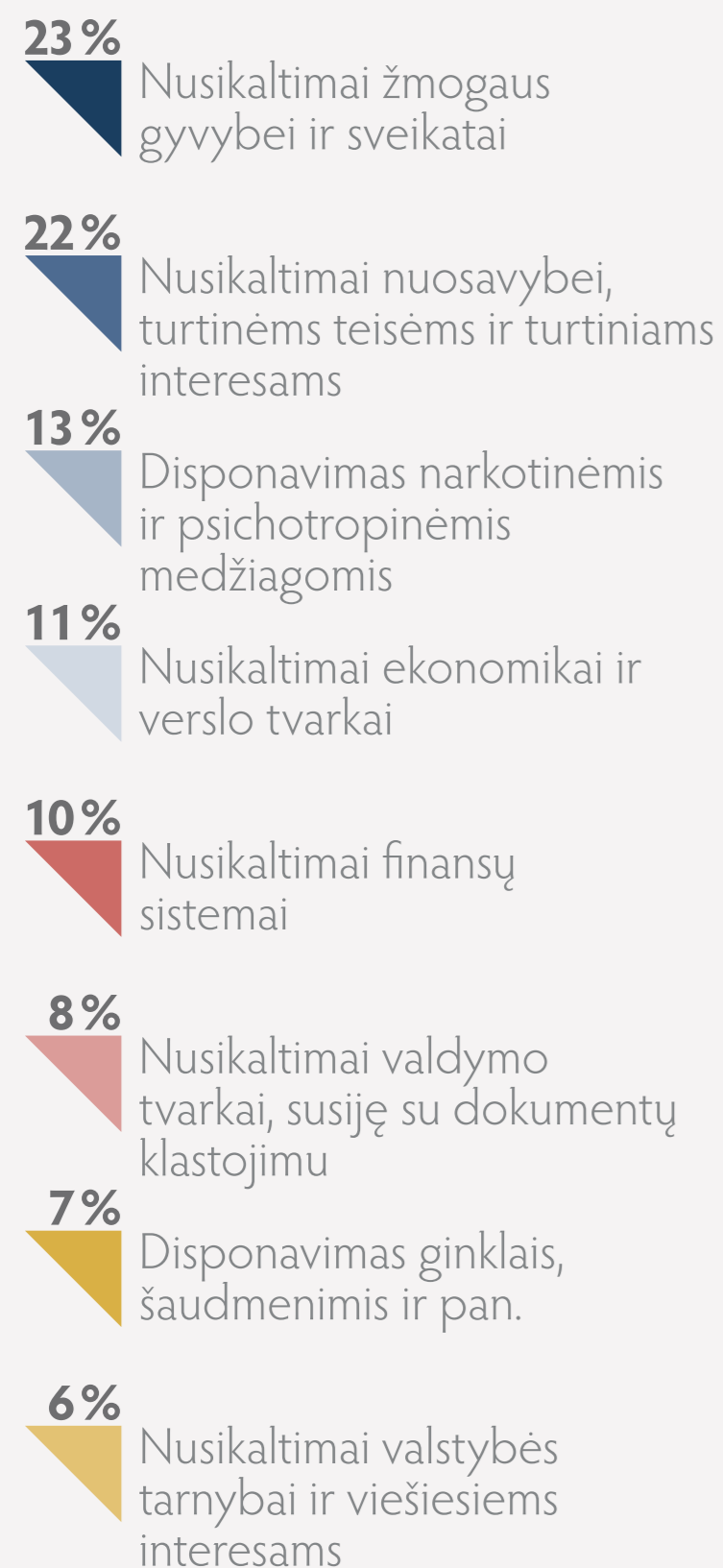

IŠNAGRINĖTŲ BYLŲ PASISKIRSTYMAS PAGAL KATEGORIJAS

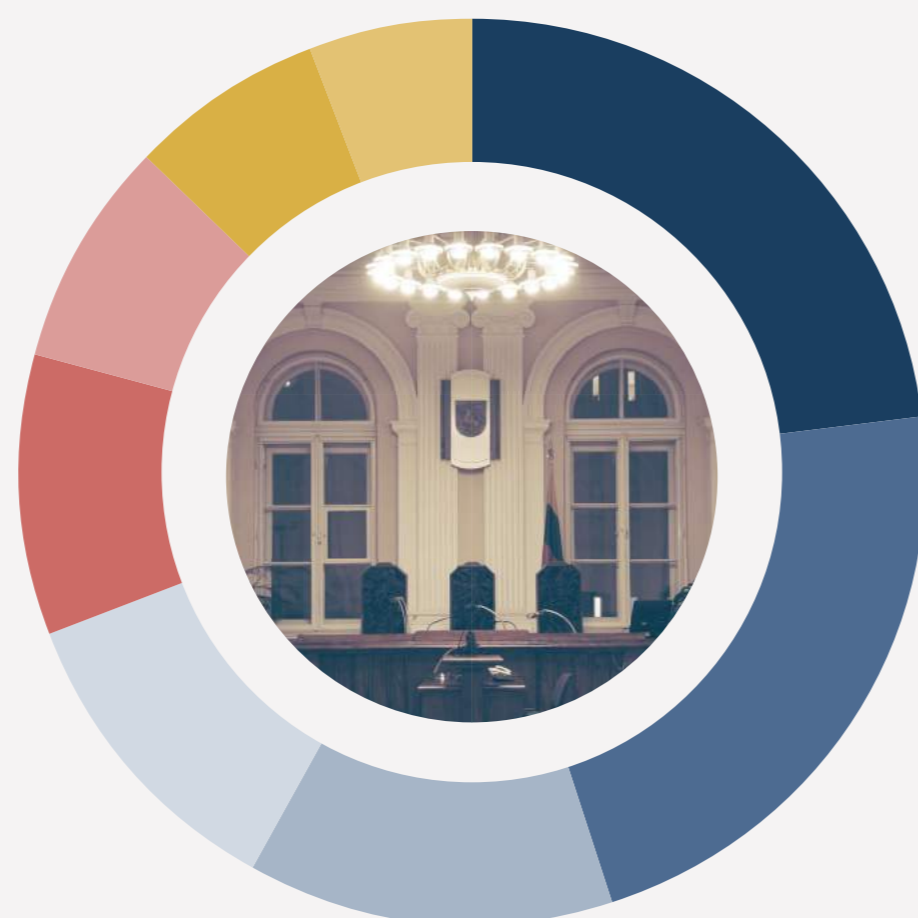

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Baudžiamosios
bylos

Civilinės
bylos

↓ **112**
gauta ir išnagrinėta neprocesinių
prašymų, pareiškimų ir skundų.

ATLIKTI **5** APYGARDŲ TEISMŲ
ADMINISTRACINĖS VEIKLOS PATIKRINIMAI

1 kompleksinis vieno
apygardos teismo patikrinimas

4 tiksliniai apygardos
teismų patikrinimai

2 apygardos
teismų patikrinimai

Procesinių sprendimų
surašymo ir paskelbimo
veiksmų priežiūra

2 apygardos
teismų patikrinimai

Išorinės
administravimo
veiklos veiksmingumas

ATLIKTA **10** PATIKRINIMŲ LIETUVOS
APELIACINIAME TEISME

6 tiksliniai Lietuvos apeliacinio
teismo teisėjų patikrinimai

4 tiksliniai Lietuvos apeliacinio teismo
organizacinės veiklos patikrinimai

bylų paskirstymas

informavimas apie posėdžius

sprendimų paskelbimas

rekomendacijų dėl teismų
sprendimų formos, turinio ir
struktūros laikymasis

Lietuvos Respublikos Konstitucijos II skirsnyje apibrėžiamas žmogaus ir valstybės santykis, užtikrinama asmens teisė į teismą, nurodomos jo procesinės garantijos. Teisines vertybes puoselėjančios visuomenės tikslas – išmanyti ne tik savo teises ir pareigas, bet ir laikytis įstatymų, gerbti kitų žmonių teises ir laisves bei teisėtus interesus. Teisinių žinių stygius veda prie teisinio nihilizmo, todėl teisinis švietimas save gerbiančioje visuomenėje tampa itin svarbus. Ir nors pagrindinė teismo priedermė – vykdyti teisingumą nagrinėjamosiose bylose, teismas, kaip neatskiriama visuomenės dalis, gali ir turi prisidėti prie teisinio švietimo iniciatyvų.

Šių iniciatyvų tikslas – parodyti teismo kasdienybę, koks kelias nueinamas iki teismo sprendimo priėmimo. Kaip ir kasmet, 2018 metais Lietuvos apeliacinis teismas pats organizavo įvairius teisinio švietimo renginius ar prisidėjo prie kitų prasmingų iniciatyvų.

Galima **sudaryti, sukurti sąlygas**, bet negalima sudaryti, sukurti galimybės – **galimybę** reikia **suteikti**, pvz.: Modernizavimo strategija sudaro galimybes (= **suteikia galimybę** arba **sudaro (sukuria) sąlygas**) konkuruoti pasaulio rinkoje; Būtina sudaryti vienodas galimybes (= **suteikti vienodas galimybes** arba **sudaryti vienodas sąlygas**) vyrams ir moterims konkuruoti.

12

Lietuvos apeliacinio teismo kalbininkės Linos Mišutienės 2018 metais parengtų kalbos konsultacijų teisininkams ir visuomenei. Konsultacijų tikslas – atkreipti dėmesį į dažniausiai pasitaikančias klaidas teisiniuose tekstuose, pristatyti ir aptarti aktualias kalbos vartojimo naujoves, rašybos ir skyrybos pakeitimus, siekiant puoselėti lietuvių kalbą.

TEISINIO ŠVIETIMO IR KITOS INICIATYVOS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

LAPKRIČIO

15

Lietuvos apeliaciniame teisme vyko ELSA Lietuva organizuota diskusija „Teismas sprendžia: neįtikėtinos bylų baigtys“, pritraukusi pilną salę klausytojų. Diskusijos metu siekta atskleisti įdomiausias ir netikėčiausias bylų baigtis, kurios kardinaliai pakeitė jau prieš ilgą laiką susiformavusius teismų išaiškinimus. Renginio tikslas – atkreipti visuomenės dėmesį į teisinio argumentavimo svarbą nagrinėjant bylas bei parodyti jo galią keičiant visuomenėje ir teisinėje sistemoje nusistovėjusias nuomones.

GRUODŽIO

1

teisme vyko Moksleivių teisinio švietimo programos finalas. Moksleivių teisinio švietimo programa – tai šešioliktą kartą organizuojamas ELSA Lietuva renginys, kurio metu 9–12 klasių moksleiviai iš bendrojo ir profesinio lavinimo mokyklų turi galimybę įgyti išsamesnių teisinių žinių.

Įvairių seminarų, paskaitų, apskritųjų stalų, konferencijų metu patirtimi ir žiniomis su akademinė bendruomene, teisininkais, pareigūnais ir kt. dalijasi dauguma Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų. Teismų praktikos skyriaus darbuotojai rengia teisinio švietimo straipsnius, teisininko komentarus ar žinutes, publikuojamus žurnale TEISMAI.LT, portaluose DELFI.lt, 15min.lt, Lietuvos apeliacinio teismo socialiniame tinkle, VU Teisės fakulteto tinkle Teisė.PRO, teismų socialiniame tinkle ir kt. Lietuvos apeliacinio teismo socialiniame tinkle skelbiamos žinutės ir apie teisės istoriją, naujaisi komentarai apie aktualią EŽTT ir ESTT praktiką, sulaukiantys itin didelio visuomenės susidomėjimo.

2018 metais Lietuvos apeliaciniame teisme lankėsi daugiau kaip 300 moksleivių, gimnazistų ir studentų. Studentai ir moksleiviai susipažino su teismo veikla, jo istorija, susitiko su teisėjais, išgirdo įdomių pasakojimų apie teisėjo profesiją ir kasdienį darbą.

TEISINIO ŠVIETIMO IR KITOS INICIATYVOS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Daug dėmesio 2018 metais buvo skirta mediacijos procesui populiarinti. „Mediacija – derybos ir kompromisas. Ginčą galima išspręsti labai individualiai, konfidencialiai, o svarbiausia – taikiai, kai abi pusės suranda sau palankiausią sprendimą“, – laidoje „Laba diena, Lietuva“ balandžio 13 d. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjas Artūras Driukas laidos žiūrovus supažindino su mediacijos procesu. Kalbėdamas LRT laidoje 112, teisėjas teigė, jog 2017 metais Lietuvoje taikos sutarčių, pasirašytų po teisminės mediacijos, skaičius išaugo dvigubai. Įžvalgomis mediacijos tema teisėjas A. Driukas dalijosi ir portaluose 15min.lt, Lrytas.lt, DELFI.lt, žurnale TEISMAI.LT ir kitose žiniasklaidos priemonėse.

2018 metais Lietuvos notarų rūmų iniciatyva išleista monografija „Paveldėjimo teisė“. Viena iš knygos recenzenčių – Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkė, VU TF Privatinės teisės katedros partnerystės profesorė dr. Egidija Tamošiūnienė.

Lietuvos apeliacinio teismo biblioteką papildė mokslo studija „Lietuvos teisė 1918–2018 m.: šimtmečio patirtis ir perspektyvos“, skirta Lietuvos teisės pokyčiams per pastarąjį šimtmetį apžvelgti.

Prie mokslo studijos rengimo prisidėjo ir trys Lietuvos apeliacinio teismo teisėjai – Civilinių bylų skyriaus pirmininkė prof. dr. Egidija Tamošiūnienė, Civilinių bylų skyriaus teisėja doc. dr. Goda Ambrasaitė-Balynienė ir Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas dr. Justas Namavičius.

2018 metais prestižinė teisinės literatūros leidykla „Wolters Kluwer“ išleido kolektyvinę monografiją „Užsienio teismų sprendimų vykdymas: Reglamentas „Briuselis Ia“, kurios dalį kartu su bendraautoriais parengė Civilinių bylų skyriaus pirmininkė Egidija Tamošiūnienė ir Teismų praktikos skyriaus konsultantas Remigijus Jokušauskas.

TEISINIO ŠVIETIMO IR KITOS INICIATYVOS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

2018 m. spalio 16 d. Lietuvos apeliacinis teismas dalyvavo projekte „Teisėjas bibliotekoje“: teismo teisėjai apsilankė Lietuvos aklyjų bibliotekoje, susitiko su regėjimo negalią turinčiais skaitytojais, atsakė į visus jiems rūpimus klausimus.

2018 m. spalio 25 d. – Europos teisės dieną – Lietuvos apeliaciniame teisme buvo teikiamos nemokamos teisinės konsultacijos „Jūs klausiate – mes atsakome“. Apeliaciniame teisme suteikta 20 konsultacijų įvairiais asmenų teisių gynimo ir įgyvendinimo klausimais. Lankytojus konsultavo advokatai dr. Virginija Kondratienė, dr. Darius Bozanas, Renata Jurgelevičienė, Gintarė Repšaitė, Lietuvos antstolių rūmų ekspertė-konsultantė Jūratė Bakšytė-Lozorkevičienė, teisininkė Jūratė Masiulionienė-Petrutienė ir notarė Svajonė Šaltauskienė. Taip teismai siekia prisidėti prie visuomenės teisinio švietimo ir teismų dialogo su visuomene skatinimo.

2018 m. lapkričio–gruodžio mėnesiais Lietuvos apeliaciniame teisme lankėsi projekto „Diena su teisėju“ dalyviai. 8 būsimi teisininkai iš Vilniaus universiteto, Mykolo Romerio universiteto ir Vytauto Didžiojo universiteto turėjo galimybę susitikti su teisėjais ir praleisti su jais darbo dieną.

TEISINIO ŠVIETIMO IR KITOS INICIATYVOS

LIETUVOS
TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Vasario 14 d. buvo atidaryta meninės kalvystės, grafikos ir tapybos paroda „Su meile Lietuvai“, skirta Lietuvos 100-mečiui paminėti. Teismo erdvės ir sienos pasipuošė menininkų iš Dzūkijos Ugnės Vitonytės, Deivido Sinkevičiaus ir Juozo Kavaliausko kalvystės, grafikos ir tapybos darbais.

2018 metais teisme buvo eksponuojama mediko Danielio Lipskio fotografijos paroda „Butanas – Drakono šalis“, gimusi, kaip teigia pats autorius, iš dviejų aistrų – kelionių ir fotografijos, taip pat dailininkės Dalios Kirkutienės tapybos paroda. Menininkės darbai primena mozaiką – iš smulkių kvadratėlių sudėliotą piešinį. Spalviniai sprendimai sušvyti netikėtais deriniais, perteikiančiais tapytojos suvokimą apie ją supantį pasaulį, atspindintys jos nuotaikas ir išgyvenimus.

2018 m. su profesinėmis šventėmis pasveikinome teismo darbuotojus.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt

www.apeliacinis.lt

© 2019 Lietuvos apeliacinis teismas

Pranešime panaudotos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo, Nacionalinės teismų administracijos ir Lietuvos Respublikos Prezidentūros archyvų, taip pat asmeninių Artūro Jendovickio, Viktorijos Balkutės ir Kristinos Petrošienės archyvų.